TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK ANNE BEKÇİLİĞİ VE BABA KATILIMININ İNCELENMESİ

Gamze CİNGÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK ANNE BEKÇİLİĞİ VE BABA KATILIMININ İNCELENMESİ

Gamze CİNGÖZ

Danışman: Dr.Öğr. Üyesi Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL
Juri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2024

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Dr.Öğr. Üyesi Raziye Günay BİLALOĞLU
(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL

Üye: Dr. Öğr. Üyesi İmray NUR

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
…/…/2024

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / …. / 2024

Gamze CİNGÖZ

ÖZET

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK ANNE BEKÇİLİĞİ VE BABA KATILIMININ İNCELENMESİ

Gamze CİNGÖZ

Yüksek Lisans Tezi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
Şubat 2024, 63 Sayfa

Bu araştırmanın amacı anne bekçiliği ve baba katılımının çocukların öz düzenleme becerisi ile ilişkisini belirleyerek anne bekçiliği ve baba katılımının çocuklarda öz düzenleme becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını incelemektir. Araştırma Adana ili merkez ilçelerinde yaşayan 5-6 yaş grubu 497 çocuk ve bu çocukların anne ve babaları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada "Demografik Bilgi Formu", babaların doldurduğu "Baba Katılım Ölçeği" ve "Anne Bekçiliği Ölçeği" son olarak da annelerin doldurduğu "Çocuklarda Öz Düzenleme Ölçeği" formları ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde bilgisayar ortamında SPSS programı ile korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Sonuçlara göre, öz düzenleme becerisinin çocuğun cinsiyetine göre değiştiği ve kız çocuklarının öz düzenleme ölçeğinden daha fazla puan aldıkları, çocuk yaşı arttıkça öz düzenleme becerisinin arttığı bulunmuştur. Araştırmada çocuk cinsiyetine göre annelerin sergilediği bekçilik türünün değiştiği; erkek çocuk annelerinin daha çok engel, kız çocuk annelerinin ise daha çok teşvik bekçiliği puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmayan annelerin anne bekçiliği puanlarının daha fazla olduğu, çalışan babaların teşvik edici anne bekçiliğine, çalışmayan babaların ise kontrol ve engel türü bekçiliğe maruz kaldıkları belirlenmiştir. Babanın eğitim seviyesi arttıkça teşvik bekçiliğine maruz kalırken, eğitim seviyesi azaldıkça daha çok engel türü bekçiliğe maruz kaldığı, evde aile dışında başka yaşayan biri yoksa bekçiliğin daha fazla sergilendiği bulgularına ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca babaların erkek çocuklara daha fazla temel bakım sağladığı, çalışan babaların daha fazla baba katılımı sergilediği, teşvik edici tipte anne bekçiliğinin baba katılımını artırdığı ve bu durumun çocukların öz-düzenleme

becerilerini desteklediği, baba katılımı arttıkça çocukların öz-düzenleme puanlarının da arttığı bulunmuştur. Son olarak, anne bekçiliği ve baba katılımının birlikte çocukların öz-düzenleme becerilerinin anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anne bekçiliği, baba katılımı, öz düzenleme

ABSTRACT

INVESTIGATION OF MATERNAL GATEKEEPING AND FATHER INVOLVEMENT AS PREDICTORS OF THE SELF-REGULATION SKILLS OF 5-6 YEARS OLD CHILDREN

Gamze CİNGÖZ

Master Thesis, The Department of Preschool Education
Supervisor: Asisst. Prof. Dr. Raziye GÜNAY BİLALOĞLU
February 2024, 63 pages

The purpose of this study is to determine the relationship between maternal gatekeeping and father involvement with children's self-regulation skills and to examine whether maternal gatekeeping and father involvement are significant predictors of children's self-regulation skills. The study was conducted with 497 children aged 5-6 years and their parents living in the central districts of Adana province. The measurement tools used in the study were the Demographic Information Form, the Father Involvement Scale, the Maternal Gatekeeping Scale and the Self-Regulation Scale in Children. Fathers answered the Demographic Information Form, Father Involvement Scale, Maternal Gatekeeping Scale and mothers answered the Self-Regulation Scale in Children. Pearson correlation analysis was employed to determine the relationships between the variables, and simple regression analysis was conducted to identify the predictability of the variables.

According to the results, it was found that self-regulation skills varied according to the gender of the child, girls scored higher on the self-regulation scale, and self-regulation skills increased as the age of the child increased. In the study, it was concluded that the type of gatekeeping exhibited by mothers varied according to the gender of the child; mothers of boys had higher scores of obstacle gatekeeping and mothers of girls had higher scores of encouragement gatekeeping. It was determined that unemployed mothers had higher maternal gatekeeping scores, employed fathers were exposed to encouraging maternal gatekeeping, and unemployed fathers were exposed to control and obstacle type gatekeeping. It was found that as the father's education level increased, he was exposed to encouragement gatekeeping, while as his education level decreased, he was exposed to

obstacle-type gatekeeping more, and that gatekeeping was exhibited more if there was no one else living at home other than the family. The study also found that fathers provided more primary care to boys, working fathers exhibited more father involvement, encouraging type maternal gatekeeping increased father involvement and this situation supported children's self-regulation skills, and children's self-regulation scores increased as father involvement increased. Finally, it was found that mother gatekeeping and father involvement together were significant predictors of children's self-regulation skills.

Keywords: Maternal gatekeeping, father involvement, self-regulation

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın yürütülmesi ve tamamlanmasında bana yol gösteren, beni destekleyen, değerli görüşlerini ve zamanını benimle paylaşan çok sevgili hocam Dr.Öğr. Üyesi Raziye Günay Bilaloğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamın analiz kısmında tecrübesi ile yol gösteren Dr.Öğr. Üyesi Sungur Gürel'e ve çalışmama görüşleri ile destek sunan Doç.Dr. Ebru Deretarla Gül, Dr.Öğr. Üyesi İmray Nur'a desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Yüksek lisans öğrenimim boyunca onlara ayırdığım zamanı azalttığımı düşünmeme rağmen tüm enerjileri ile yanımda olan minik civcivim Giray Asaf'a ve minik kuşum Emrah Yağız'a; gerek ders aşamasında gerek tez aşamasında bana sürekli destek olan; "Daha tezin bitmedi mi?" diye beni dıştan sürekli güdüleyen canım anneme, "Sen yaparsın" diye sürekli yanımda olan en kıymetli arkadaşım canım babama, pes edeceğim zamanlar "Hadi abla sen yaparsın" diye arayan canım kardeşime, enişteme ve tatlı yeğenime ve çalışmama katkı sunan bütün katılımcılara teşekkür ederim.

Lisans eğitimi sonrası uzun bir ara verdikten sonra bile içimde tükenmek bilmeyen öğrenme aşkı ile çıktığım bu yolculukta en büyük teşekkürü hak ettiğini düşündüğüm her zaman en büyük destekçim olan kıymetli eşim bitanem Emrah Cingöz'e teşekkür ederim.

Gamze CİNGÖZ

Adana, 2024

Not: Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (SYL-2022-14425) tarafından desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **vi**
ÖN SÖZ ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **xii**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **xiii**
EKLER LİSTESİ ..... **xv**

BÖLÜM 1
GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi 4
1.2. Araştırmanın Amacı 5
1.3. Araştırmanın Soruları 5
1.4. Araştırmanın Önemi 5
1.5. Tanımlar 6

BÖLÜM II
KURAMSAL ÇERÇEVE VE GÖRGÜL ARAŞTIRMALAR

2.1. Çocuklarda Öz Düzenleme 7
2.2. Anne Bekçiliği 8
2.2.1. Anne Bekçiliği Boyutları 9
2.2.1.1. Kontrol Boyutu 9
2.2.1.2. Teşvik Boyutu 9
2.2.1.3. Engel (Heves Kırma) Boyutu: 9
2.3. Baba Katılımı 10
2.3.1. Baba Katılımı Boyutları 11
2.3.1.1. Doğrudan Temas (Etkileşim)Boyutu: 11
2.3.1.2.Ulaşılabilir Olma Boyutu: 11
2.3.1.3.Sorumluluk Boyutu: 11
2.3. İlgili Araştırmalar 11

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli 18
3.2. Evren ve Örneklem (Katılımcılar) 18
3.2. Veri Toplama Araçları 21
3.2.1. Kişisel Bilgi Formu (Demografik Bilgi Formu): 21
3.2.2. Anne Bekçiliği Ölçeği -Baba Formu (Mgs-F) (Abö-B) 21
3.2.3. Baba Katılım Ölçeği (Bakö) 22
3.2.4. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (A Formu) . 23
3.3. Verilerin Toplanması 24
3.4. Verilerin Analizi 24

BÖLÜM IV
BULGULAR

4.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerle İlgili Betimleyici Bilgiler 27
4.1.1. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları 28
4.2. Anne Bekçiliğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları 29
4.2.1.Anne Bekçilik Ölçeği ve Betimsel İstatistikler 29
4.3. Baba Katılımı Ölçeğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları 33
4.4. Anne Bekçiliğinin Çocukların Öz düzenleme Becerisi ile İlişkisi 36
4.5. Baba Katılımına İlişkin Bulgular 38
4.5.1. Baba Katılımının Çocukların Öz Düzenleme Becerisi ile İlişkisi 38

BÖLÜM V
TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Çocukların Öz Düzenleme Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki 45
5.2. Anne Bekçiliği Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki 46
5.3. Baba Katılımı Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki 48

BÖLÜM VI
SONUÇ VE ÖNERİLER **51**

KAYNAKÇA **53**
EKLER **59**
ÖZGEÇMİŞ **63**

KISALTMALAR

ABÖ-B: Anne Bekçiliği Ölçeği-Baba Formu

BAKÖ: Baba Katılım Ölçeği

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Anne ve Babalara İlişkin Demografik Bilgiler 19
Tablo 2. Çocuklara İlişkin Demografik Bilgiler 20
Tablo 3. Öz Düzenleme Becerisi "Mış Gibi Oyunlar" 21
Tablo 4. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Normalliğine İlişkin Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri 25
Tablo 5. 4-6 Yaş Çocuklarında Öz Düzenleme Ölçeği Anne Formu, Anne Bekçilik Ölçeği Baba Formu, Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Puanlarına Dair Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri 27
Tablo 6. ÖZDÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve T Değerleri 28
Tablo 7. ÖZDÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Çocuğun Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve T Değerleri 29
Tablo 8. ABÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Anne Ve Baba Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve T Değerleri ... 29
Tablo 9. ABÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri 31
Tablo 10. Anne Bekçiliği Alt Boyutları Ve Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Sonuçları 31
Tablo 11. ABÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve T Değerleri 32
Tablo 12. ABÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Evde Yaşayan Başka Birinin Varlığı Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve T Değerleri 33
Tablo 13. BAKÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre U-Testi Sonuçları 33
Tablo 14. BAKÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Çocuğun Yaşına Göre U-Testi Sonuçları 34
Tablo 15. BAKÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Baba Yaşına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 34
Tablo 16. BAKÖ Alt Boyut Ve Toplam Puanlarının Baba Çalışma Durumuna Göre U-Testi Sonuçları 36

Tablo 17. Çocukların Öz Düzenlemeleri İle Anne Bekçiliği Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesi Pearson Korelasyon Analizi Bulguları ... 37
Tablo 18. Çocukların Öz Düzenlemeleri İle Baba Katılımı Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesi Sperman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi Bulguları ... 38
Tablo 19. Katılımcıların Anne Bekçiliği İle Baba Katılımı Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesi ... 39
Tablo 20. Çocukların Öz Düzenleme Becerilerinin Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği Ve Baba Katılımının Öz Düzenleme Becerisini Yordaması) ... 40
Tablo 21. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Dikkat Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği Ve Baba Katılımının Öz Düzenleme Becerisini Dikkat Alt Boyutu Yordaması) ... 41
Tablo 22. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Engelleyici Kontrol Davranış Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği Ve Baba Katılımının Öz Düzenleme Becerisi Engelleyici Kontrol Davranış Alt Boyutunu Yordaması) ... 42
Tablo 23. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Engelleyici Kontrol Duygu Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği Ve Baba Katılımının Öz Düzenleme Becerisi Engelleyici Kontrol Duygu Alt Boyutunu Yordaması) ... 43
Tablo 24. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Çalışma Belleği Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği Ve Baba Katılımının Öz Düzenleme Becerisi Çalışma Belleği Alt Boyutunu Yordaması) ... 44

EKLER LİSTESİ

Sayfa

Ek 1. Demografik Bilgi Formu..... 59
Ek 2. Ölçek İzinleri 61
Ek 3. MEB İzin Belgesi..... 62

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Öz düzenleme bireyin bilinçli hareket ederek, farkında olarak hareket etmesi kısaca bireyin hedefe yönelik davranışı olarak tanımlanabilir (Hofmann, Schmeichel & Baddeley, 2012). Tanımı biraz açtığımızda öz düzenleme çocuğun yapması ve yapmaması gerekenleri bilmesini sağlayan bir çeşit yol tarifidir (Yaralı & Aytar 2017). Anne babanın çocuğa gösterdikleri ilgi, çocuklarını kontrol etmeye çalışma tarzları ve onları bağımsız olmaya yönlendirmeleri çocukların öz düzenleme becerisini etkilemektedir (Üredi & Erden 2009). Çocukların ilk yıllardaki gelişimlerinin hızlılığı, çevresel faktörlerden çok çabuk etkilendikleri bilindiğinde ilk yıllardaki yaşanan birçok ilişkinin çocukların öz düzenleme becerisine etki ettiği görülmektedir.

Çocuğun doğumdan sonra ilk etkileşimde bulunduğu ve kendisine en yakın olan kişi annesidir (Çağdaş & Seçer, 2006). Annesinin sesi, annesinin kokusu onu hem rahatlatır hem de onun konuşmalarıyla ilk iletişim bağlarını kurar. Çocuğun ilk öğretmeni annesidir. Önce ağlamakla iletişim kurulabileceğini fark ettirir bebeğine, sonrasında çıkardığı seslere yüklediği anlamlarla iletişimi ilerletir. Bazen farklı ihtiyaçların farklı ağlamalarla ifade edildiğini fark eder, bazen çevreye anlamsız gibi gelen bir sesten bile çocuğuyla iletişim kurar. Anne ve bebek arasındaki bağ sözlerin, seslerin, hareketlerin, sevginin de kullanıldığı farklı bütüncül bir yapıdır. Anne çocuğun ilk tanıdığı, ilk ilişki kurduğu insan ve ilk öğretmenidir. Çocuğun ilk yıllarında oluşmaya başlayan kimliği ve öz benliğine olan güveninin artması sonrasında ortaya çıkan kişilik yapısı annenin çocuğa karşı tutumu ve çocuk için oluşturduğu çevre ile ilişkilidir (Toote, 2019).

Çocuk dünyaya ilk geldiğinde özellikle beslenme ile anneye çok yakın gibi görünse de bir taraftan bağ kurduğu diğer kişi babadır. Hatta babanın eş hamile iken sürece destek vermesi, doğuma katılıp bebeğini ilk gördüğü an baba ve bebek arasında iletişimin başladığı kabul edilebilir (Mangır & Aktaş, 1992). Bebeğin bakım isteyen bu ilk yıllarında anne ve baba çocuğa karşı bakım, sevgi, ilgi vermek konusunda bütün sorumlulukları yapmakla görevli olsalar da yapıları gereği çocuğa karşı bu sorumlulukları yerine getirirken tarzları farklılık göstermektedir (Öngider, 2013). Anneler daha çok çocuğun bakım ihtiyaçlarına yönelirken, babalar çocuklarını sallayarak, kucaklarında tutarak çocuk bakımına dahil olmakta ve sorumluluklarını yerine getirmektedirler. Özellikle babanın çocuk bakımına dahil olması ile baba ile bebek arasında bağlılık

kurulmakta bebeğin ihtiyaçlarının karşılanmasıyla bebekler güven duygusu kazanmaya başlamaktadır (Aral, 2011).

Bebeklik dönemi fizyolojik ihtiyaçlarının fazlalığı aylar geçtikçe yerini farklı ihtiyaçlara bırakmaktadır. Bu süreçte anne ve baba çocuğa birlikte bakmakta, ihtiyaçları beraber karşılamaktadır. Özellikle değişen dünyayla anneler çalışma hayatının içerisine daha çok girmiş ve babadan çocuk bakımı, çocuğa destek olmak konusunda eskiye oranla daha büyük bir iş birliği beklenilmeye başlanmıştır. Anne iş hayatının koşuşturmacası içerisinden çıkıp evde farklı bir koşuşturmacaya girip birçok iş ile meşgul olurken çoğu kez babalar da hem ev işleri hem de çocukların bakımı ile ilgili daha fazla katkı sağlamaya başlamışlardır (Allen & Hawkins, 1999).

Sanayileşme ile birlikte geleneksel geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçilmiş ve aileler küçülmüştür. Ailelerin küçülmesi ile birlikte aile ve çocuk arasındaki ilişkiler de değişime uğramıştır (Tezel Şahin & Cevher 2007). Geleneksel yapıdaki geniş ailelerde çocukla vakit geçirecek başka kişilerin de ev ortamında olması mümkünken küçülen aile yapısıyla birlikte baba ve çocuk daha çok baş başa kalmaktadır. Baba ve çocuk beraber vakit geçirdiğinde baba çocukla oyun oynama, çocuğu sevme gibi eylemlerde bulunmaktadır. Ancak birçok baba çocukla oyun oynamayı olumlu bulurken örneğin beslenme sonrası bebeğin sırtını ovalama ya da çok küçük aylarda bebeği kucakta tutma gibi durumları olumsuz bulmaktadır (Sary & Turnip 2015).

Ebeveynlerin sorumlulukları paylaşmaları ile ilgili olarak tarihsel sürece bakıldığında aslında toplumda kadın ve erkek arasındaki görev paylaşımı çok önceden var olmasına rağmen özellikle sanayileşme; babanın iş hayatında daha fazla vakit geçirmesine ve buna bağlı olarak da annenin çocuğu yetiştirmekle ilgili asıl görevli haline gelmesine neden olmuştur. Sanayileşme ile baba ailenin ekonomik gerekliliklerini karşılarken anne de çocukların bakım ihtiyaçlarını hem de evin yükümlülüklerini üstlenmektedir. Bu görev ayrılığı sonrası kadınların toplumsal alanda, iş hayatında, eğitim hayatında aktif olmalarıyla birlikte yeniden başa dönülmüş anne ve baba arasında ev işleri, çocuk bakımı gibi konularda tekrar görev ve sorumluluklar paylaşılmaya başlanmıştır (Karadayı, 2001).

Kadının bebeği doğurması ile annelik süreci başlarken; erkek ise bazen babalık rolünün anne tarafından kabul edilerek tasdik edilmesine gereksinim duymaktadır. Bu bağlamda topluma göre babalık; çocuğun ve ailenin ihtiyaçlarını karşılamaktır. Anne ve babanın görev ve sorumlulukları toplumun değerlerine ve ihtiyaçlarına göre

belirlenmektedir. Toplumun kadın için belirlediği bir anne rolü, erkek için de bir baba rolü vardır (Zeybekoğlu, 2013).

Toplumda geleneksel olarak çocuğa bakmakla yükümlü olan kişinin ilk anne olarak düşünülmesi hala devam etmektedir. Ancak bu durum birçok babanın çocuk bakımına dahil olma konusunda karşısına engel olarak çıkmakta, babanın çocuk bakımı rolü ile bütünleşememesine sebep olmaktadır (Kuzucu, 2011). Aslında çocuklar kadınların hayatına olduğu gibi, erkeklerin hayatına da sevinç ve anlam katmaktadır. O halde çocuk ile ilgili bakım ve göreve babanın katılmasını istemek beklenen bir durumdur.

Babalar çocuk yetiştirme sürecine katılmak istediğinde bazen toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi ile bazen de annenin korumacı yaklaşımı yüzünden ya da farklı sebeplerle anneler tarafından engellenebilirler (Dönmez, 2019). Annenin baba ve çocuk ilişkisine müdahale ederek babanın davranışlarını isteyerek ya da istemeyerek engelleme davranışı olarak karşımıza çıkan bu durum anne bekçiliği kavramı olarak ifade edilmiştir (Puhlman & Pasley, 2013). Yabancı literatürde "Maternal Gatekeeping" olarak karşımıza çıkan terim daha sonraları Türkçe' ye Anne Bekçiliği olarak çevrilmiştir (Karabulut & Şendil 2017).

Annenin davranışlarının baba davranışlarına etkisi ile babanın babalık rollerini yerine getirmesine izin verilmediğinde erkeklerin öfkesi artmakta, yaşam heveslerini kaybedebilmektedirler (Zeybekoğlu, 2013). Aslında babalar geçmiş zamanlarda evin ekonomisinden sorumlu, ahlak öğretmekle görevli, çocuğuna cinsiyet konusunda model olma görevleri yerine modern kapsamda çocuklarını birçok gelişim alanında desteklemeye çalışan farklı görev ve sorumluluklar yüklendikleri yeni bir baba profili (Taşkın, 2011). Babalık görevlerini yerine getirmeye çalışırken de annenin tutum ve davranışlarından etkilendikleri düşünülmektedir.

Ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkiler birbirini çok boyutlu etkileyen yapıdadır. Anne ile baba arasındaki ilişki hem annenin davranışlarından hem babanın davranışlarından etkilenirken, bu ilişkinin niteliği de baba katılımını etkilemektedir. Babanın çocuğun hayatına dahil olması olarak ifade edebileceğimiz baba katılımı çocuklara gelişim alanlarında önemli avantajlar sağlarken (Uludağlı, 2017), çocuğun sosyal uyumuna destek olmakta, çocukta davranış sorunlarının azalmasına yardımcı olmaktadır **(**Sarkadi ve diğerleri, 2008). Özellikle çocukların gelecek yaşantıları için olumlu bir etkiye sahiptir (Kuzucu, 2011).

Annenin çocuğu yetiştirirken babanın çocukla olan ilişkisine müdahale ederek sergilediği anne bekçiliği davranışının babanın katılımına tesir ettiği ve bu durumun çocukların öz düzenleme becerisi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada anne bekçiliği ve baba katılımının çocukların öz düzenleme becerileri düzeylerine etkisini belirleyerek; anne bekçiliği ve baba katılımının çocuklarda öz düzenleme becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Öz düzenleme becerisi bireyin bir amaca yönelik faaliyetini ne zaman başlatıp ne zaman sonlandıracağını ve ne kadar devam ettireceğini belirlemek için içsel ve dışsal etkileri kullanabilme yeteneğidir. İçsel bir destekle hareket eden çocuklar yani öz düzenleme becerisi yüksek bireyler hayatta yapılacak eylem ya da işleri daha az geciktiren bir yapıya sahiplerdir (Senecal, 1995).

Alanyazında öz düzenleme becerisi birçok kez incelenmiş olup öz düzenleme becerisini etkileyen durumlara, öz düzenleme becerisi üzerine geliştirilmiş programların etkisine ve öz düzenleme becerisi ile farklı değişkenlerin ilişkilerine bakılarak çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Öz düzenleme becerisinin literatürde bu kadar çok yer almasının temeli öz düzenleme becerisine sahip bir bireyin çocuklukta kazandığı bu beceri ile geleceğin yetişkini olduğunda akademik alanda daha başarılı olacağına (Blair & Razza, 2007); öz düzenleme becerisinin desteklenebilir ve öğretilebilir bir yapıda olması ile özel eğitim gereksinimi olan çocuklarında öz düzenleme becerisinin desteklenebileceğine (Seevers & Jones-Blank, 2008), özellikle erken ve istikrarlı bir kişilik yapısının oluşacağı düşüncesi olabilir (Kochanska & Aksan, 2006).

İnsanın en kritik dönemi çocukluk yıllarıdır. Çocuk bu kritik yıllarda bakım, sevgi, ilgi gibi bütün ihtiyaçları için ebeveynlerine ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlar önceleri beslenme, güvenlik gibi fiziksel ihtiyaçlar iken sonrasında sevilmek, önemsenmek gibi ihtiyaçlara yerini bırakır. Bu ihtiyaçlar karşılanırken baba ve anne birlikte hareket etseler de bazen annenin içgüdüsel davranışları ile bu süreç anne tarafından yönetilmeye başlanır ve babanın çocukla olan ilişkisi bu yönetimden olumlu ya da olumsuz etkilenebilir. Bu açıklamalar doğrultusunda anne bekçiliği ve baba katılımının çocukların öz düzenleme becerisi ile ilişkili olup olmadığı incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Annenin çocuğu yetiştirirken babanın çocukla olan ilişkisine müdahale ederek sergilediği anne bekçiliği davranışının babanın katılımına tesir edebileceği ve bu durumun çocukların öz düzenleme becerisi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada anne bekçiliği ve baba katılımının çocukların öz düzenleme becerileri ile ilişkilerini belirleyerek anne bekçiliği ve baba katılımının çocuklarda öz düzenleme becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1.3. Araştırmanın Soruları

1. 5-6 yaş çocuklarının toplam ve alt boyut öz düzenleme puanları ile demografik değişkenler arasında ilişki var mıdır?
2. Anne Bekçiliği Ölçeğinin toplam ve alt boyut puanları ile demografik değişkenler arasında ilişki var mıdır?
3. Baba katılımı toplam ve alt boyut puanları ile demografik değişkenler arasında ilişki var mıdır?
4. Anne Bekçiliği ile 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
5. Baba Katılımı ile 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
6. Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı arasında ilişki var mıdır?
7. Anne bekçiliği ve baba katılımı birlikte 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Ebeveynlik, bir çocuğun varlığıyla başlayıp, genellikle yetişkinler arasındaki uzun süreli bir ilişkiden ortaya çıkar ve çift yönlü bir süreçtir. Bu süreçte ebeveynler birbirini etkiler ve birbirinden etkilenirler. Özellikle babalar babalık görevleri konusunda anne teşviğinden yoksun kalırlarsa bu durumu babalık yeterliliklerinde eksiklik olarak yorumlarlar (Van Egeren & Hawkins 2004). Bu yorum onların çocukla olan ilişkisini etkiler. Baba çocuğun yaşantısına katılarak hem kendi hayatına hem çocuğun hayatına hem de eş ile olan ilişkiye olumlu katkı sağlamaktadır (Uludağlı, 2017). Bu bağlamda annenin babayı etkilemesi, babanın hissettiklerinin baba katılımı rolünü etkilemesinin

çocuklarda öz düzenleme becerisi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. 5- 6 yaş çocuğu öz düzenleme becerisinin önemi düşünüldüğünde kendini kontrol edebilen kendine yeten bireyler yetiştirmek için bu beceriyi etkileyen faktörleri bilmek önemlidir. Alan yazını incelendiğinde anne bekçiliği kavramının alanda oldukça az çalışıldığı görülmektedir. Bu amaçla hem anne bekçiliği kavramını daha iyi tanımak hem bu durumun baba katılımına etkisini görmek ve ikisinin birden çocuğun öz düzenleme becerisine etkisini incelemek ilerde yapılacak araştırmalara ve literatüre fayda sağlayacağı için son derece önemlidir.

1.5. Tanımlar

Anne Bekçiliği (Maternal Gatekeeping): Annenin çocuk ve baba arasındaki ilişkiye engelleyici, kontrol edici ya da teşvik edici olarak müdahale etmesidir (Sullivan ve diğerleri, 2008).

Baba Katılımı: Babanın çocuğun hayatına dahil olarak onunla ilgili sorumluluklar alması, çocuğa ahlaki bir rehber olması, çocuğun özellikle erkek çocuklarda cinsiyet şemasına destek olması, çocukla vakit geçirmesi ve temel bakım sağlamasıdır (Lamb, 2000).

Öz Düzenleme: Kişinin veriler toplayarak amacına ulaşmak için doğru seçimler yapmasıdır (McClelland ve diğerleri, 2015).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE GÖRGÜL ARAŞTIRMALAR

2.1. Çocuklarda Öz Düzenleme

Çocuk ilk dünyaya geldiğinde dışa bağımlı olmakla birlikte zaman geçtikçe benliği gelişmekte, dışa bağımlılığı azalmakta özellikle çocuk büyüdükçe başlayan hatırlama yeteneği ile çocuk kuralları ona bakım verenin yönergelerini daha iyi aklında tutmakta bu durumda öz düzenleme becerisinin gelişimine katkı sunmaktadır (Kopp, 1982).

Öz düzenleme insanın kendi iç süreçleri üzerinde kontrol uyguladığı çok yönlü bir süreçtir. Literatürde yapılan tanımlarında genellikle kişinin kendi üzerinde kontrol sağlaması olarak görülmektedir. Öz düzenleme becerisi için alan yazında oldukça fazla tanım yer almaktadır. Genel olarak ifade etmek gerekirse öz düzenleme becerisi, kişinin düşüncelerini, duygularını, ihtiyaçlarını, istekleri ve sorumluluklarını düzenlemesi; çevresindeki isteklere uygun şekilde davranmasıdır. Bu durum vücudun aşırı ısındığında iç yapının vücudu tekrara normal ısısına döndürmeye çalıştığı olaya benzetilebilir (Vohs & Baumeister, 2004).

Öz düzenleme becerisi farklı birçok değişkenle ilişkili ve bu değişkenlerden etkilenebilen bir yapıdadır. Araştırmalara bakıldığında çocuklarda öz düzenleme becerisi kardeş sayısı, doğum sırası, anne ve babanın öğrenim durumu, babanın çalışması, aile yapısı gibi faktörlerden ve çocuğun ailesindeki bireylerin özelliklerinden etkilenebilmektedir (Ural, Akduman & Sarıbaş, 2020).

Kendini kontrol etmeyi öğrenen çocuk öz düzenleme becerisi ile ilerde kendi kendini idare edebilen bir birey olacaktır. Öz düzenleme becerisi çocuğun akademik becerisini (McClelland & Cameron, 2012), kurallara uyma ve grup dinamiğine uyum sağlamasını ve hatta saldırganca resim çizme durumunu (Tozduman Yaralı & Güngör Aytar, 2017) ve özellikle öz düzenleme becerisinin düşmesi saldırganlık davranışının daha fazla sergilenmesine yol açmaktadır (Calkins & Fox, 2002).

Kişisel olarak istenen hedeflere ulaşmak için bir takım becerilerin organize edilerek uygulanma becerisi olarak da tanımlanan öz düzenleme becerisinin üç tipi vardır. Bir davranışssal öz düzenleme; kişinin davranışları gözlemleyerek oluşturduğu, iki çevresel koşulları ve sonuçları gözlemleyerek oluşturulan çevresel öz düzenleme ve üçüncü son olarak ise hatırlama ve bilişsel durumları izleyip ayarlayarak oluşan

rahatlamaya yönelik öz düzenleme becerisi olan gizli öz düzenlemedir (Boeakerts ve diğerleri, 1999).

2.2. Anne Bekçiliği

Anne bekçiliği annelerin baba katılımını ve babalığı etkilediği ve düzenlediği davranış şekli olarak tanımlanabilir. Anne evlilikte bazen çocuk için baba ile bir partner olarak işbirliği yaparken bazen ise ilişkilere müdahale eden bir bekçi gibi davranabilir (De Luccie, 1995). Anne bekçiliği annenin bir eksikliği değil anne ve baba arasındaki yardımlaşmaya ilişkin istek ve kabiliyetleri gösteren karşılıklı ve boyutlu bir etkileşimdir. Çocuğun ilk dünyaya geldiğinde özellikle ilk 3 ayda çok fazla yardıma ihtiyaç duyması ailenin çocuğa ve ebeveynlik sürecine alışmaya çalışması gibi durumlar sebebiyle ilk aylar çocuğun anne ve babası ile olan ilişkisi için kritik süreçlerdir. Özellikle bu süreçte çok daha fazla anne bekçiliği davranışı sergileyen annelerin çocuklarının hayatında ilerleyen aylardaki baba katılımı düzeylerinde de düşüşler görülmektedir (Altenburger, Sullivan & Dush, 2018).

Babanın anne ile yaşadığı olumlu ilişki ve evlilikten aldığı tatmin ne kadar yüksek olursa anneliğe olan bakış açısı o kadar olumlu olur. Bazı kadınlar toplumun kadını geri plana attığı düşüncesinden yola çıkarak evlerinde otorite kurmaya çalışabilirler. Annenin babaya müdahale edebilmesi onun kontrol arzusunu pekiştirirken babanın baba katılımı ile ilişkiye dahil olması annenin bağımsızlığını ve otoritesini kaybediyor gibi düşünmesine sebep olabilir (Kulik & Tsoref, 2010).

Sanayi toplumu ile birlikte ortaya çıkan çalışan anne kavramı ile annelik algısının değiştiği, daha önce çocuğuna temel bakım sağlayan annenin bu görevini başkaları ile paylaşmaya başlaması da onu anne bekçiliğine itebilir. Temelde anne olarak çocuğu ile ilgili her şeyi kontrol edebilme arzusu ancak ona yetememe duygusunu yaşayıp kendini suçlu hissetmesi ile annede daha fazla ödün verici davranışlar görülebilir (Aslan, 2002). Bu durumda onu en önemli paydaşı olan baba üzerinden annelik yeterliliğini sağlamak için farklı bekçilik türlerine yöneltebilir.

Trinder (2008) annelerin babalık davranışını engelleme ya da teşvik etme şeklinde davranabildiklerini belirterek iki boyuttan bahsetmiştir. Puhlman ve Pasley (2013) ise kontrol boyutunu da ekleyerek anne bekçiliğini üç boyut halinde incelemişlerdir. Bu boyutlar teşvik etme, engel ve kontrol boyutlarıdır (Puhlman & Pasley, 2013).

2.2.1. Anne Bekçiliği Boyutları

2.2.1.1. Kontrol Boyutu

Bu boyut ilişkilerde güce odaklanır. Kontrol boyutu a) annenin ailede son kararı vermeye yönelik yönetim gücü ve b) annenin baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi denetleme sıklığı şeklinde belirlenebilir. Kontrol boyutu düşük anneler baba ile eşit ya da daha az role sahip olup, diktatör ya da denetçi tarzda davranmazlar. Bazen yönetimi babaya bırakabilir, bazen ise yönetimi paylaşabilirler. Kontrol düzeyi yüksek annelerde ise babaların çocukla nasıl ilişki kuracağının düzeyini genellikle anneler belirler. Aileyi yöneterek baba çocuk ilişkisini daha çok dikte ederler. Bu durum tipik anne bekçiliğinde sergilenen bir durumdur (Puhlman & Pasley, 2013).

2.2.1.2. Teşvik Boyutu

Teşvik boyutu algılanan olumsuz anne bekçiliğinin aksine olumlu bir yöne ışık tutmaktadır. Babanın katılımını arttıran annenin yapıcı ve teşvik edici bir rol sergilemesidir. Teşvik boyutunda anneler sıklıkla babalara sıcakkanlıdır. Babalara karşı nezaketle davranıp çocuklarla etkili bir ilişki kurmalarına önem verirler. Babanın katılımından hoşnutluk duyup, babalarla görev paylaşımını vurgulayarak bunu net olarak açıklarlar. Bazı durumlarda babayı daha üstün görerek kendilerini ebeveynlikte daha geri planda görebilirler. Bazen sadece davranış boyutunda değil teşviklerini beden dili ile sözsüz iletişimle ifade edebilirler. Bu boyutta anneler teşvik tavrını farklı şekillerde gösterseler de bu tavırlar babaların katılımlarını yükseltmek ve devamlılığını sağlamak amaçlıdır (Puhlman & Pasley, 2013).

2.2.1.3. Engel (Heves Kırma) Boyutu:

Engel boyutu teşvik boyutunun zıttı olarak düşünülebilir. Bu boyut annelerin baba katılımını ne ölçüde engellediği ve tenkit ettikleri şeklinde tanımlanabilir. Bu boyutta anneler baba katılımını desteklemezler, baba ve çocuk arasında engeller oluşturacak sebepler bulurlar (örn. velayet, evde bulunma, çocuklarla daha güçlü bir ilişki) ve babanın katılımına sıklıkla olumsuz geri bildirimde bulunurlar. Genellikle babanın katılımından memnuniyet duymadıklarını bazen açık bazen ima ederek gösterirler (Puhlman & Pasley, 2013).

Anne Bekçiliği aslında bekçi kavramına odaklandığımızda olumsuz gibi algılansa da özellikle teşvik boyutuna odaklanırsa daha çok yapıcı bir kavram olarak da karşımıza çıkar.

2.3. Baba Katılımı

Babanın çocuğun hayatındaki yeri ve önemi yadsınamaz bir gerçektir. Geçmişten günümüze babalık rolünde ve çevrenin babadan beklentilerinde değişiklikler meydana gelmiş (Pekel Uludağlı, 2017), eski babalık tasvirinin aksine bir kuşak öncekilerden farklı modern bir babalık anlayışı oluşmuştur (Mcwayne & Campos, 2010). Toplumun özellikle babadan beklediği ona yüklediği kalıplaşmış yargılar vardır. Bilhassa babanın çocuklar için ekonomik destek vermesi, annenin ise çocuğun bakımı ile ilgilenmesi çok eski yıllara dayanır (Zeybekoğlu, 2013). Annenin çalışma hayatında yerini alması ile birlikte günümüzde modern bir babalık rolü oluşmaya başlamıştır. Aslında bu yeni model geçmişte maddi destek sağlayan babalık figürü ile çocuğa bakım veren annenin sentezlenmiş bir türüdür (Durmuş ve diğerleri, 2021). Yeni dönemde babalar çocukları ile her ne kadar daha fazla süre geçirseler de araştırmalar göstermiştir ki baba ve çocuğun birlikte geçirdiği süre ortalama 3 saattir (Clarke & Stewart, 1978).

Baba katılımının çocuğun hayatındaki etkileri son derece önemlidir. Babanın çocuğun hayatına aktif katılımı sayesinde çocuklar gelecekteki rollerine hazırlık yaparlar. Baba katılımı yönünden şanslı bir kız çocuğu karşı cinsle sağlıklı bir iletişim kurarken, sağlıklı bir erkeğin bir kadına nasıl düzgün davrandığı konusunda bilgi sahibi olmuştur. Erkek çocuğu ise babayı modelleyerek sağlıklı bir cinsel kimlik oluşturabilmektedir (Yaşar, 2013). Baba katılımının faydalarına baktığımızda sadece çocuğun değil annenin hayatına da katkıları vardır. Baba katılımı ile annenin iş yükü azalırken, stres ve çatışması yok olarak kendine yardım edildiği hissi ile yeterlilik duygusu artmakta evlilikten ve ebeveynlikten aldığı doyum yükselmektedir (Frascarolo, Feinberg, Sznitman & Favez, 2016).

Baba katılımını kavramsallaştırırken Lamb ve arkadaşlarının baba katılımını üç boyutlu olarak tanımladıkları model esas alınmıştır. Bu modelde baba katılımının 3 boyuttan oluştuğu öne sürülmektedir. Bu boyutlar 1. doğrudan temas 2. ulaşılabilir olma 3. ve son boyut ise sorumluluk boyutudur (Lamb ve diğerleri, 1985 akt. Lamb, 2000).

2.3.1. Baba Katılımı Boyutları

2.3.1.1. Doğrudan Temas (Etkileşim)Boyutu:

Babanın çocukla birebir etkileşim kurduğu baba katılım boyutudur. Bu boyutta çocukla oyun oynamak, çocuğu beslemek, çocuğun bakımını yapmak, çocukla bir konu hakkında konuşmak, çocuğun derslerine yardım etmek gibi doğrudan etkileşim gerektiren faaliyetler yer alabilir. Bu boyutun ölçülmesi sırasında önceki çalışmalarda babanın çocukla geçirdiği doğrudan temasın toplam zamanına bakılırken, sonraları bu boyutu ölçmeye yönelik sınırlandırılmış etkinlikler üzerinden ölçümler yapılmaya çalışılmıştır (Sımsıkı & Şendil, 2014).

2.3.1.2.Ulaşılabilir Olma Boyutu:

Etkileşimin yüz yüze gibi doğrudan olmadığı ancak ihtiyaç duyulduğunda babanın ulaşılabilir durumda olması şeklinde ifade edilen boyuttur. Bu boyutta çocuğun odasında oyun oynaması sırasında babanın yan odada olması durumu yer alabilir. Aynı mekân paylaşılmasa bile babaya ihtiyaç duyulduğunda destek alınabilir (Lamb ve diğerleri, 1985 akt. Lamb, 2000).

2.3.1.3.Sorumluluk Boyutu:

Bu boyut diğer iki boyuttan farklı olarak babanın çok fazla sorumluluk yüklenmesini kapsamaktadır. Çocukla ilgili çocuğun hastahane işlerini bilmek, çocuğun rahat olmasını sağlamak ve bakımı ile ilgili görevleri üstlenmek bu boyutun içerisinde yer alır (Lamb ve diğerleri,1985 akt. Lamb, 2000).

2.3. İlgili Araştırmalar

Koop (1982) çocuklarla ilgili öz düzenleme literatürünü incelemek ve öz düzenleme becerisine gelişimsel bir bakış açısı oluşturmak amacıyla yaptığı araştırmada; öz düzenlemeyi talebe uygun hareket etme, davranışın sıklığını ve süresini ayarlama, sosyal olarak kabul edilen davranışlar sergilemek olarak tanımlamıştır. Öz düzenleme ilk olarak çocuğun kendisine bakım verenin isteğine uyması biçiminde ortaya çıktığını belirtmiştir. Yaş ilerledikçe ise öz düzenleme dışsal kontrolden daha çok çocuğun içsel özelliklerine bağlı hale gelmektedir. Okul öncesi çağ çocukları öz düzenleme seviyesi olarak henüz istenen düzeyde değil sadece çevreye uyum, yetişkin olmadığında çocukların davranışlarını gözlemleme durumlarına bakılarak yorumlanırken 2.aşamada

çocuk daha fazla ve nitelikli öz düzenleme becerisi sergilerken; 3. ve 4. aşamada ise bilişsel olarak bilinçli bir öz düzenleme becerisi ortaya koymaktadır. Örneğin 15-16 aylık bir bebek bir bitkiye dokunacağı zaman annenin kafasını hayır anlamında sallaması ile çocuğun kalıplar oluşturarak ona dokunmaması öz düzenleme becerisinin gelişimini göstermektedir. Özellikle 24.ayda ortaya çıkan öz kontrolün öz düzenlemenin önemli bir basamağı olduğu belirtilmiştir. Ancak öz kontrol bir basamak olsa da öz düzenleme becerisinin daha karmaşık ve çok daha boyutlu bir yapıda olduğunu vurgulamıştır.

Williford ve diğerleri (2009) yaptıkları çalışmada sosyo ekonomik düzeyi düşük özellikle %76 'sı yoksulluk sınırının altında Afrika kökenli ve Amerikalı olan 87 anne ve bu annelerin 3-6 yaş aralığında çocuklarıyla çalışmışlardır. Çocuklara verilen sosyal beceri eğitimi ile ailelere verilen öz düzenleme konulu davranış temelli ebeveyn eğitimleri ve son olarak ilaç tedavisinin çocukların öz düzenleme becerisine etkisini deneysel yöntemle incelemişlerdir. Çocukların %66'sı erkek, %34'ü kızdır. Bu araştırmada ekonomik düzeyin düşük seçilmesinin sebebi ekonomik durum düştükçe çocukların daha fazla dürtüsellik, hiperaktivite gibi öz düzenlemeden uzak davranışları daha fazla sergilediklerinin düşünülmesidir. Araştırmada anneler "Çocuklara Yönelik Davranış Değerlendirme Sistemi" ölçeği ve annelerin risk oluşturan öğrenim durumu, geliri, depresyon durumu gibi risklerinin belirlendiği bağlamsal risk ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği kullanılmıştır. Öz düzenlemeyi desteklemek amacıyla verilen sosyal beceri ve ebeveyn eğitimi anneler tarafından kabul edilirken çocuklar için ilaç tedavisinin kullanılması anneler tarafından kabul görmemiştir.

Karabulut ve Şendil (2017) annelerin baba üzerindeki engelleyici davranışlarını değerlendirmek amaçlı yaptıkları çalışmada Fagan ve Barnett (2003) tarafından oluşturulan Anne Bekçilik Ölçeğini (ABÖ) Türkçeye uyarlamışlardır. Ancak anne bekçiliğini baba gözünden görmek amaçlı ölçek maddelerini babaların cevaplandıracağı şekilde hazırlamışlardır. Ölçekten yüksek puan alınması anne bekçiliğine maruz kalma düzeyinin fazlalaştığını gösterir. Araştırmada 136 lise öğrencisinin babası ile çalışmışlardır. Araştırma sonuçlarında belirtilenlere göre; anne bekçiliği gelir seviyesine göre, anne ve babanın çalışma biçimlerine, çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır. Ayrıca babanın eğitim seviyesi yükseldikçe anne bekçiliğine maruz kalma düzeylerinin azaldığını belirtmişlerdir.

Aktaş ve Aydın (2020) yaptıkları çalışmada; Anne Bekçilik Ölçeğini (Puhlman & Pasley, 2013) Türkçeye uyarlayarak anne bekçiliğinin baba katılımı ve çocuk uyumuna olan etkisini incelemişlerdir. Bu çalışmada kullanılan ölçeğin aslı Puhlman ve Pasley

(2013) tarafından annenin baba üzerinde teşvik edici, kontrolcü ve kısıtlayıcı davranışlarının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Çalışmada Anne Bekçiliğine ait bilgileri annelerden toplamışlar, 210 çift anne ve baba ile çalışmışlardır. Araştırmada Puhlman ve Pasley'in (2017) çalışmalarında olduğu gibi anne bekçilik davranışları 3 alt boyutta toplanmış ve bu 3 alt boyutun birleştirilmesi ile de 8 farklı anne bekçilik türü oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarında; kız çocuğu annelerinin babalar üzerinde daha fazla kontrol edici davranışlar sergiledikleri, babanın çalışma süresi uzadıkça çocukla ilişki konusunda babaların daha çok teşvik edildiği, anne bekçiliğinin annenin yaşı, evlilikte geçen yıl ve ebeveynlerin eğitim düzeyine göre değişmediği, anne bekçilik türlerinden kolaylaştırıcı anne bekçiliğinin ilk sırada, olumsuz olarak görülen geleneksel sınır koyucu anne bekçiliğinin ise ikinci sırada sergilenen anne bekçiliği türleri olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca anne bekçiliğini annelerin gözünden değerlendirebilecek, geçerli ve güvenilir olduğu düşünülen Anne Bekçilik Ölçeği-Anne Formu'nu alana kazandırmışlardır.

Aytaç'ın (2018) geleneksel annelik bağlamında anne sıcaklığı ile Anne Bekçiliği arasındaki ilişkiyi incelemek ve anne bekçiliğinin sosyolojik yönlerini açıklamak amaçlı yaptığı çalışmada; farklı demografik özelliklere sahip 200 kişiye çevrim içi anket ile ulaşılmış, geleneksel annelik ölçeği, anne bekçiliği ölçeği ve ebeveyn sıcaklığı belirleme ölçekleri katılımcılar tarafından doldurularak nicel veriler toplanılmış, nitel veri toplama kısmında ise 10 katılımcı ile odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Araştırma sonuçlarında; anne bekçiliği, geleneksel annelik ve ebeveyn sıcaklığı annenin eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Geleneksel annelik düzeyi puanları artıkça eğitim seviyesi düşmektedir. Bu değişkenler, annenin ekonomik durumuna göre farklılaşmamakta, anne bekçiliği ile geleneksel annelik arasında anlamlı bir ilişki, ebeveyn sıcaklığı ile geleneksel annelik arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Geleneksel annelik, ebeveyn sıcaklığı ve anne bekçiliği arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir.

Dönmez'in (2019) babasavar annelik ve anne, baba, çocuk üçlüsünün davranışlarını inceleyip babasavar annelik ölçeğini geliştirmek amacıyla yaptığı çalışmasına 36-72 ay çocuğuna sahip 524 anne katılmıştır. Araştırmada "Babasavar Annelik Ölçeği" ve "Aile Bilgi Formu" ile veriler toplanmıştır. Veriler analiz edilerek ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik kontrolü yapılmış, ölçek geçerli ve güvenilir bulunmuştur. Ardından babasavar davranışları belirlemek için fark testleri yapılmış ve çocuğa anne tarafından sağlanan bakım süresinde, çalışıp çalışmama durumu ve çalışma saatine, eğitim durumuna, annenin yaşı ile babanın işte olduğu saatler ve babanın eğitim

durumuna, çocuk bakımında alınan desteğe, çocukların sayısına, evlilik süresine ve okul türüne göre annelerin babasavar davranışlarında farklılık belirlenirken; babanın yaşına ve beraber yaşanılan akrabaların olup olmama durumuna göre farklılık tespit edilmemiştir.

Çoban'ın (2017) anne bekçiliği davranışı ile ortak anı geçmişi arasındaki ilişkide baba katılımının aracı rolünü incelemek amaçlı yaptığı çalışmaya; Ankara ilinde farklı ekonomik düzeylerde 62 aile katılmıştır. Öncelikle annelere anne bekçilik ölçeği ve anne katılım ölçeği çevrim içi anket olarak uygulanmış ve bu sırada dış uyarıcılardan etkilenmemeleri için kulaklıkla beyaz gürültü dinlemişlerdir. Bu sırada baba ve çocuk ise babanın seçtiği bir anı üzerinde konuşmuşlar ve konuşulan bu anı araştırmacı tarafından kaydedilmiş, yazıya geçirilmiş ve kodlanmıştır. Anı görüşmesi bitince anne ve çocuk başka bir göreve alınmış bu defa baba çevrimiçi anket olarak algılanan anne bekçiliği ve baba katılımı ölçeklerini doldurmuşlardır. Araştırmada anne bekçilik düzeyinin düşük seviyede olması daha yüksek baba katılımı ve baba-çocuk geçmişini daha yüksek detaylandırma olacağı, ayrıca baba katılımının anne bekçiliği ile baba ve çocuk geçmişi detaylandırma arasındaki ilişkiye aracılık ettiği varsayılmıştır. Hipotez edilen genel aracılık modeli anlamlı bulunmamıştır. Yani anne bekçiliği, baba tarafından algılanan anne bekçiliği ve anne katılımı; baba katılımı ve baba-çocuk geçmişi detaylandırma arasında ilişki yoktur. Baba katılımı ile çocuk geçmişi detaylandırma arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Daha sonrasında veriler cinsiyete göre bölündüğünde çocuğun cinsiyetinin değişkenler üzerindeki etkileri gözlenmiştir. Kızlar için anne katılımının çocuk geçmişi detaylandırmayı yordadığı, denkleme baba katılımı eklendiğinde ise hem erkek hem de kız çocuklarının geçmişi detaylandırmayı yordadığı görülmüştür.

Gaunt'un (2008) annenin bekçiliğini, arka planını, psikolojik ilişkilerini ve çocuk bakımında babanın katılımı üzerine sonuçlarını incelemek için yaptığı çalışmada 209 İsrailli çift ile çalışılmıştır. 6 ve 36 ay arasında çocuklara sahip olan bu çiftlerin evlerine araştırmacı tarafından ev ziyareti yapılmış ve bu ziyarette ailelere anketler uygulanmıştır. Ölçüm araçları ile anne benlik saygısı, anne kimliğinin öne çıkma düzeyi, bakım faaliyetlerine hangi ebeveynin ne kadar süre ayırdığı, cinsiyet rolü envanteri ile kadınlık puanı, Allen ve Hawkins'in anne bekçilik ölçeği ile bekçiliğin üç ayrı boyutu ayrıca arka plan değişkenleri sorularıyla ailelerin geliri, dindarlıkları, eğitim seviyeleri, çalışma saatleri, ebeveynlerin yaşı gibi bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler dışında günlük bakım aktivitelerine hangi ebeveynin ne kadar zaman ayırdığından ziyade daha detay bilgi verecek (ör. Anne bebeğe bakarken babanın ne yaptığı, baba çocuğa bakarken annenin

ne yaptığı gibi ya da çocuk canı acıdığında kime gider?) ya da (Çocuğun doktora götürülmesine kim karar verir?) gibi çocuk bakımına yönelik sorularla derinlemesine veriler toplanmıştır. Veri toplama sürecinde anne ve babaların birbirleri ile fikir alışverişi yapılmasına izin verilmemiştir. Gaunt'un çalışmasında 1. Annenin öz güveni ve anne cinsiyet şemasının anne bekçilik düzeyi ile bağlantılı olduğu, 2.ise anne bekçilik düzeyinin baba katılımını etkilediği hipotezleri öne sürülmüştür. Araştırma sonuçlarında hipotezler doğrulanmış ve sonuçlarda, annenin bekçilik düzeyi ne kadar fazla ise anne standartlar belirleyerek aile işlerini üstlenmek de ne kadar çok sorumluluk alırsa babanın katılımı o kadar azalmakta, annenin öz güveni azaldıkça bekçilik davranışının daha fazla sergilenmesi beklenmektedir. Kadınlık cinsiyet özdeşimi ne kadar fazla ise bekçilik düzeyinin o kadar fazla olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, annenin dindarlığı ne kadar güçlüyse, çalışma saatleri ne kadar azsa, gelir ve eğitim düzeyi ne kadar düşükse, babanın aile işlerine katılması o kadar azalmaktaydı. Dindar ailelerde anne bekçiliği daha fazladır. Babanın çocuk bakımı görevlerine katılımı çocuğun yaşıyla birlikte artarken, çocuğun yaşı ile annenin bekçiliği arasında hiçbir etkileşim yoktu. Sonuç olarak, bu bulgular düşük benlik saygısı, güçlü bir kadınsı cinsiyet yönelimi ve göze çarpan bir anne kimliği ile karakterize edilen tipik bekçi anneleri tanımlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre annenin bekçilik düzeyi ne kadar fazla ise, annenin kendi standartları oluşmakta; anne aile işlerini daha çok üstlenerek daha fazla sorumluluk almakta bu da baba katılımının azalan sorumlulukla daha çok azaldığı; annenin öz güveninin artması ile babaya uyguladığı bekçilik davranışının artarak sergilenmesine sebep olmaktadır.

Wang, Yu, Zi ve Ji (2019) Çin'de çift gelirli ailelerde annelik bekçiliği ve bekçilik davranışının çocuklara ilişkin sonuçlarında baba katılımının aracı rolünü incelemek amaçlı yaptıkları çalışmada; çalışmanın katılımcıları 3–6 yaş aralığında çocuğu bulunan 214 ebeveyndir. Araştırmanın sonuçlarında annelerin teşvik edici bekçilik davranışı sergiledikleri bulunmuştur. Bu sonuç annenin baba katılımını desteklemesi, tam zamanlı çalışması, eğitim düzeyinin yüksek olması durumlarıyla alakalandırılmıştır. Babanın eğitim seviyesi arttıkça anneler baba katılımına ve babanın sağladığı bakıma güven duyarak olumlu yönde dönüt vererek baba katılımını teşvik ettikleri belirtilmiştir. Bu teşvik edici bekçilik davranışı baba katılımını arttırarak çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini pozitif olarak etkilemektedir. Bir başka bulgu ise babalar çocukla ilişkilerinde keyifli aktiviteler ve günlük bakım sağlamaktan çok kuralların öğretilerek, çocukların duygusal olarak gelişime ilişkin konuşmayı daha çok önemsemektedirler.

Aktaş (2017) yüksek lisans tezinde baba katılımı ile çocuğun uyumu arasındaki ilişkide ebeveynlerin evlilik uyumu ve anne bekçiliğinin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma 4-6 yaş grubu 265 çocuk, çocukların ailesi ve öğretmenleri ile yürütülmüştür. Kullanılan ölçekler; Demografik Bilgi Formu, Yenilenen Çift Uyumu Ölçeği, Anne Bekçiliği Ölçeği, Çocuğun Uyumunu Değerlendiren Öğretmen Formu ve Baba Katılımı Ölçeğidir. Araştırma sonuçlarında babaların çocuk sayısı arttıkça çocuklarıyla yaptıkları aktivitelerin zamanının azaldığı, erkek çocuklarına daha çok temel bakım sağladıkları ayrıca babanın eğitim seviyesi yükseldikçe baba katılımının da yükseldiği görülmüştür. Yapılan analizler annenin engelleyici bekçiliğinin artması ile babanın evlilik uyumu azalarak, bunun da baba katılımını azalttığını göstermiştir. Baba katılımının yapısal eşitlik modeliyle çocuğun içe yönelim ve dışa yönelim problemlerini negatif yönde yordadığı, anne bekçiliği ile çocuğun olumlu sosyal davranışlarının ilişkili olduğu bulunmuştur.

Mcbride ve arkadaşlarının 2014 yılında yaptıkları araştırmada 2 ve 3 yaşa aralığında kreşe giden çocukları olan anne ve babanın birlikte olduğu 30 aile ile yapılmıştır. Araştırmada ev ziyaretleri ile görüşme yapılmış ve sonra geri alınacak bir ölçek bırakılarak her iki ebeveynden veri toplanmıştır. 30 ebeveynin 28 i çocukların biyolojik anne babası iken bir aile çocuğu evlat edinen, bir aile ise öz anne ve üvey babadan oluşmaktadır. Katılımcı çocukların %53'ü erkek %47 'si kızlardan oluşmaktadır. Araştırmada Ebeveyn Sorumluluğu ölçeği ve baba rolü anketi kullanılmış ayrıca görüşme yapılmıştır. Baba rolü anketi anneler tarafından yanıtlanmıştır. Bu yanıtların anne bekçilik düzeyini temsil ettiği düşünülmektedir. Araştırma sonuçları baba katılım düzeyinin anne bekçiliğinden etkilendiğini göstermektedir. Çalışmanın amacı baba katılımını annenin nasıl etkilediğini görebilmektir. Çalışma anne bekçiliğini direk değil ancak annenin inançları ile babanın üzerindeki etkisi ile dolaylı olarak ölçmektedir. Anne bekçilik kavramını daha da genişletmeyi hedefledikleri çalışmada hem annenin inançlarının hem de babanın inançlarının baba katılımını nasıl etkilediğini görmeye çalışmışlardır. Sonuçlara göre anneler babaların katılımını babalık rolüne olan inançları ile etkilemektedirler. Anne babanın ebeveynliğine inandığında babanın katılımı daha da yükselmektedir. Babalığın önemine inanan anneler çocukları için kendilerini biraz daha geride tutup babaların daha fazla sorumluluk alarak daha faza baba katılımı gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Sımsıkı ve Şendil (2014)'ün 3-6 yaş aralığındaki çocukların baba katılım düzeylerini belirleyecek bir ölçek geliştirmek amacıyla yaptıkları çalışmada 350 baba ile

çalışmışlardır. 79 madde havuzu oluşturarak başladıkları bu ölçeğe geçerlik çalışmaları ve analizler sonucu 37 madde ile son şeklini vermişlerdir. Ölçek Keyfi Meşguliyet, İlgi ve Yakınlık ve Temel Bakım olarak üç boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçek baba ile birebir olan etkileşimi değerlendirmek amacıyla oluşturulmaya çalışılmıştır. 3-6 yaş seçilmesinin sebebi ise çocuğun özerkliği kazanmaya başladığı yaş 3 yaş alınmış, 6 yaşından sonra ise akran ve okul çevresinin baba katılımını etkileyen başka sebepler olabileceği düşünüldüğü için üst yaşlara yer verilmemiştir. Araştırmanın örnekleminde yer alan babalar İstanbul ilinin ilçelerinden seçilmiştir. Veriler toplanıldıktan sonra geçerli analizler yapılmış, geçerli ve güvenilir bir baba katılımı ölçeği geliştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre çocuk sayısı ve baba katılımı arasında negatif ilişki, baba katılımı ile çocuk cinsiyetinin ilişkili olmadığı, baba eğitim seviyesi arttıkça baba katılımının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde anne bekçiliği ve baba katılımının 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanan araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler hakkında bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada anne bekçiliği ve baba katılımının 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri ile ilişkisini incelemeyi sağlayan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişip değişmediğini ve değişimin düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2013). Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan ilişkisel tarama modeli değişkenler arasındaki ilişkiye müdahale etmeden ilişkiyi ortaya çıkararak olguların daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2020:24). Araştırmanın değişkenlerine bakıldığında; bu araştırmanın bağımlı değişkeni 5-6 yaş çocuklarında öz-düzenleme becerisi, bağımsız değişkenler ise anne bekçiliği ve baba katılımıdır.

3.2.Evren ve Örneklem (Katılımcılar)

Araştırma Adana ili merkez ilçelerinde yaşayan 5-6 yaş arası çocukların anne ve babaları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya toplam 497 çift (anne ve baba) katılmıştır. Katılımcılar gidilen okullardan tamamen gönüllülük esasına dayanarak uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu yöntem araştırmacının kolayca ulaşabileceği bir örneklem grubundan veri toplayabilmesi anlamına gelir (Büyüköztürk, Ebru, Erkan, Şirin, & Funda, 2020).

Çalışmaya katılan anne babalara ait bilgiler Tablo 1'de, çocuklara ait bilgiler ise Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Anne ve Babalara İlişkin Demografik Bilgiler

		ANNE		BABA	
	Gruplar	**N**	**%**	**N**	**%**
Eğitim düzeyi	Lise altı	160	32.2	127	25.5
	Lise	184	37.0	209	42.1
	Lise Üstü	153	30.8	161	32.4
Yaş	20-25	21	4.2	0	0
	26-30	128	25.8	30	6,0
	31-35	176	35.4	164	33.0
	36-40	122	24.5	165	33.2
	41 üzeri	50	10.1	138	27.8
Çalışma durumu	Çalışıyor	144	29.0	475	95.6
	Çalışmıyor	353	71.0	22	4.4
		Aile Bilgileri			
		N	**%**		
Aylık gelir	0-1500	20	4,0		
	1501-3000	60	12.1		
	3001-4500	160	32.2		
	4501-6000	90	18.1		
	6001-7500	51	10.3		
	7501-9000	44	8.9		
	9001 üstü	72	14.5		
Evde Yaşayan Başka Birinin Varlığı	Yok	460	93.0		
	Var	37	7.0		
	Toplam	497	100.0	497	100.0

Tablo 1’deki bilgilere bakıldığında anne ve babaların eğitim durumlarının farklılık gösterdiği ancak annelerin ve babaların büyük çoğunluğunun lise ve üstü eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir (sırasıyla %68 ve %75). Annelerin büyük çoğunluğunun 26-40 yaş aralığında (%86) olduğu görülürken babaların yarıdan fazlasının (%66) 31-40 yaş aralığında, %28’inin ise 41 yaş üzerinde görülmüştür. Annelerin büyük çoğunluğunun (%71) çalışmadığı belirlenirken, babaların neredeyse tamamının (%96) çalıştığı belirlenmiştir. Ailelerin gelir bilgilerinin dağılımına bakıldığında ailelerin %48’inin 4500 lira ve altında aylık gelire sahip oldukları, yarısından fazlasının ise 4500 liranın üzerinde aylık gelire sahip oldukları görülmektedir. Son olarak evde aile dışında başka birinin yaşama durumu bilgileri sunulmuştur. Ailelerin büyük çoğunluğunun (%73) evinde aile üyeleri dışında yaşayan başka birinin olmadığı, ailelerin çekirdek aile yapısına sahip oldukları, %7’sinde ise aynı hanede aile ile birlikte başka birinin yaşadığı görülmektedir.

Çocuk katılımcıların yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, okulöncesi eğitim kurumuna gidip gitmeme durumu, çocuğa okul öncesi eğitim kurumuna başlamadan önce bakım veren kişi bilgileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Çocuklara İlişkin Demografik Bilgiler

Demografik Değişkenler	**Gruplar**	**N**	**%**
Cinsiyet	Kız	243	48.9
	Erkek	254	51.1
	Toplam	4**97**	100.0
Yaş	5 yaş	274	55.1
	6 yaş	223	44.9
	Toplam	4**97**	100.0
Kardeş sayısı	Kardeş yok	93	18.7
	1	222	44.7
	2	107	21.5
	3	54	10.9
	4	17	3.4
	5 ve daha fazlası	4	.8
Okul öncesi eğitim kurumuna başlamadan önce bakım veren kişi	Anne	371	74.6
	Baba	5	1.0
	Anne ve Baba Dışında Farklı Bir Kişi	121	24.3
Okul Öncesi Kurumuna Devam Etme Süresi	Daha Önce Hiç Gitmeyen	29	5.8
	Bir yıl ya da daha fazla	468	94.2
	Toplam	497	100.0

Tabloya bakıldığında çocukların %49'unun kız, %51'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Çocukların %55'inin 5 yaşında , %45'inin ise 6 yaşında olduğu, yaklaşık %19'unun tek çocuk olduğu, yaklaşık %45'inin bir kardeşe, yaklaşık %36'sının ise 2 ve daha fazla kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Tablodaki verilere göre bir okul öncesi eğitim kurumuna başlamadan önce çocuğa bakım veren kişiler arasında ilk sırada anneler (yaklaşık %75) yer alırken anneanne, babaanne ya da farklı bir yakın akrabanın olduğu grup (yaklaşık %19) ikinci sırada, bakıcılar (%5) üçüncü sırada yer almaktadır. Bir kuruma başlamadan önce çocuklarına bakım veren babaların oranı ise %1'dir. 497 çocuktan %5.8'inin daha önce hiçbir okul öncesi eğitim kurumuna gitmediği, çocukların %94.2'sinin ise daha önce bir ya da daha fazla yıl okul öncesi eğitim kurumuna gittikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.

Öz Düzenleme Becerisi "mış gibi oyunlar"

		Matematik Becerisi					
		Hiç gelişmemiş	Gelişmemiş	Gelişmekte	Gelişmiş	Çok iyi gelişmiş	Toplam
"mış gibi oyun oynama"	Evet	7	26	308	103	29	473
	Hayır	3	1	15	1	4	24
Toplam							497

Tablo 3'e bakıldığında 473 aile çocuğunun "mış gibi oyunlar" oynadığını, 24 aile ise çocuğunun bu oyunları oynamadığını belirtmiştir. Çocuklarının "mış gibi oyunlar" oynaması konusunda evet ve hayır cevabını veren katılımcıların büyük çoğunluğu çocuklarının matematik becerisini gelişmekte olarak ifade etmişlerdir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçlarına yönelik cevap almak için 4 farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlardan bir tanesi araştırmacı tarafından geliştirilmiş Demografik Bilgi Formu" diğerleri ise "Anne Bekçilik Ölçeği Baba Formu", " Baba Katılımı Ölçeği" ve "4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Formu" dur.

3.2.1. Demografik Bilgi Formu:

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu, katılımcıların çeşitli değişkenlere göre durumlarını belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda anne ve babanın yaşı, çocuğun yaşı ve cinsiyeti, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin aylık gelir düzeyi, çocuk sayısı, anne-babanın birlikte yaşama durumu, ailede yaşayan başka birinin varlığı, çocuk okula başlamadan önce bakımının kim tarafından sağlandığı, çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gidip gitmeme durumu ve kaç yıl okulöncesi eğitim aldığı sorularını içeren maddeler bulunmaktadır.

3.2.2. Anne Bekçiliği Ölçeği -Baba Formu (Mgs-F) (ABÖ-B)

Anne Bekçilik Ölçeği -Baba Formu babaların gözünden anne bekçiliğini ölçmek amaçlı Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) tarafından geliştirilmiştir. İlk olarak Akgöz-Aktaş

(2017) tarafından Türkçeye uyarlanarak alana kazandırılan "Anne Bekçilik Ölçeği- Anne Formu" maddeleri uzmanlar tarafından babaların cevaplandırabilecekleri biçimde düzenlenmiş, madde anlaşılırlığını ölçmek için ön uygulama yapılmış ve ölçeğe son şekli verilmiştir. Sonuçlara göre ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği uygun düzeydedir. Ölçeğin orjinali 42 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin faktöriyel yapısını test etmek amaçlı doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, dokuz madde yükünün düşük (<.30) olduğu bulunarak uygunsuz maddeler çıkarılmıştır. Böylece ölçekte madde sayısı azalmış iken, boyutlar ise orijinal ölçekteki gibi üç boyutlu yapıyı korumaktadır. Ölçek 33 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar teşvik, engel ve kontrol boyutlarıdır (teşvik 10, kontrol 10,engel 13). 1, 7, 9, 14, 18, 23, 26, 33, 35, 39 numaralı maddeler teşvik boyutunu; 2, 6, 8, 11, 17, 20, 21, 25, 28, 29, 32, 36, 42 numaralı maddeler engel boyutunu; 3, 4, 10, 15, 19, 24, 30, 31, 34, 41 numaralı maddeler ise kontrol boyutunu ölçmektedir. Ölçek maddeleri beşli Likert tipi ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 165 olarak belirlenmiştir. ABÖ-B formu iç tutarlılığının incelenmesi amacıyla alt boyutların Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Alt boyutlarda hesaplanan değerler teşvik boyutunda .82, kontrol boyutunda .77 ve engel boyutunda .85 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin tesadüfi hatalardan arınık olup olmadığını belirlemek için yarıya bölme iç tutarlılık analizi yürütülmüştür. Sonuçlar Guttman güvenirlik katsayılarının teşvik boyutunda. 83, kontrol boyutunda .80 ve engel boyutunda .86 olduğunu göstermiştir.

Bu araştırmada çalışılan örneklem için güvenirlik belirlemek amacıyla Cronbach alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Anne bekçiliği baba formunun bu çalışma için toplam değeri . 79; teşvik boyutu için .82, kontrol boyutu için .77 ve son olarak engel boyutu için .79 olarak hesaplanmıştır.

3.2.3. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)

Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ), 3-6 yaş arasında çocuğu olan babaların çocuklarıyla birlikte ne tür etkinliklere ne kadar sıklıkta katılım sağladıklarını ölçmek amacıyla Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek üç alt boyuttan ve 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları şunlardır: Keyfi Meşguliyet (KM) (17 madde): Babanın çocukla birlikte gerçekleştirdiği serbest zaman aktivitelerini ve çocukla birlikte oynanan çeşitli oyunları kapsamaktadır. (Madde numaraları: 1, 3, 5, 7, 10, 12, 14, 15, 20, 21, 23, 25, 28, 31, 33, 35, 37). İlgi ve Yakınlık (İY) (12 madde): Çocuğun yaşadığı şeylere ilgili ve duyarlı davranmak, çocuğa sözel ya da fiziksel sevgi göstermek gibi

aktiviteleri kapsamaktadır. (Madde numaraları: 6, 9, 13, 17, 18, 19, 22, 27, 30, 32, 34, 36). Temel Bakım (TB) (8 madde): Çocuğun günlük ihtiyaçlarının giderilmesi ve fiziksel bakımının sağlanmasını belirten çeşitli aktiviteleri kapsamaktadır. (Madde numaraları: 2, 4, 8, 11, 16, 24, 26, 29). BAKÖ'de maddeler davranış biçimleri şeklinde olup, beşli likert tipi ölçek üzerinden yanıtlanmaktadır. "Her zaman böyledir" seçeneği 5 puan, "Çoğunlukla böyledir" seçeneği 4 puan, "Bazen böyledir" seçeneği 3 puan, "Nadiren böyledir" seçeneği 2 puan, "Hiçbir zaman böyle değildir" seçeneği 1 puan almaktadır. Böylece ölçeği yanıtlayan babaların, maddelerde yer verilen davranışı ne sıklıkta yaptıklarını ifade etmeleri sağlanmıştır. Her boyut için ayrı puan elde edilmektedir. Ayrıca toplam puan da kullanılmaktadır (185p). Alt boyutların Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları, Keyfi Meşguliyet boyutu için. 89; Temel Bakım boyutu için .83; İlgi ve Yakınlık boyutu için .85 ve BAKÖ Toplam puanı için .92 olarak bulunmuştur (Sımsıkı ve Şendil, 2014).

Bu araştırmada çalışılan örneklem için güvenirlik belirlemek amacıyla Cronbach alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Baba katılımı ölçeğinin bu çalışma için toplam değeri .928; keyfi meşguliyet boyutu için .897, temel bakım boyutu için .884 ve son olarak ilgi ve yakınlık boyutu için .859 olarak hesaplanmıştır.

3.2.4. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (A Formu)

Araştırmada çocukların öz düzenleme becerilerini annenin görüşlerine göre belirlemek için Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (anne formu) kullanılmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşmakta olup, 1-5 arasında puanlanan (1-Hiçbir Zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4- Çocuklukla, 5-Her Zaman) beşli likert tipte bir ölçektir. Ölçekten en yüksek 100, en düşük 20 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça öz düzenleme becerisinin arttığı ve öz düzenleme becerilerinin iyi olduğu çıkarımı yapılabilir. Ölçek; dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu ve engelleyici kontrol-davranış olarak dört alt boyuttan oluşmaktadır. 1, 2, 3, 4, 5, 6 numaralı maddeler dikkat boyutunu; 7, 8, 9, 10, 11 numaralı maddeler çalışma belleği boyutunu; 12, 13, 14, 15, 16 numaralı maddeler engelleyici kontrol-duygu boyutunu ve son olarak 17, 18, 19, 20 numaralı maddeler ise engelleyici kontrol-davranış boyutunu ölçmektedir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin geçerlik değeri, Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) .87 ve Bartlett Küresellik Testi değeri .000 ($p<.05$) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı

.90 olarak hesaplanmış olup, alt boyutlarına yönelik iç tutarlılık katsayıları ise .75 ile .89 arasında değişmektedir. Alt boyutların Cronbach Alfa değerleri dikkat alt boyutu için .89, çalışma belleği alt boyutu için .82, engelleyici kontrol-duygu alt boyutu için .77 ve engelleyici kontrol-davranış alt boyutu için .75 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca test tekrar test güvenirlik katsayısı da .77 olarak belirtilmiştir.

Bu araştırmada çalışılan örneklem için verilerin güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. 4-6 yaş çocuklarına yönelik Öz-Düzenleme becerileri ölçeğinin anne formunun bu çalışma için toplam değeri .87, alt boyutlarda ise; dikkat alt boyutu için .85, çalışma belleği alt boyutu için .72, engelleyici kontrol-duygu alt boyutu için .81 ve son olarak engelleyici kontrol davranış alt boyutu için .74 olarak hesaplanmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Belirlenen okulların müdür ve öğretmenleri ile görüşülerek eğitim öğretimi aksatmadan uygun zamanlarda ölçekler okullara ulaştırılmıştır. Formların eve gönderilip doldurularak geri gönderilmesi için belirli bir zaman belirlenmiş ve form bırakılan her okula ikinci bir ziyaret gerçekleştirilerek doldurulan ölçekler toplanmıştır. Bu süreçte velilere form gönderilmiş ancak katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir. Araştırmanın ölçeği olarak ailelere dört form gönderilmiştir. Bunlardan kişisel bilgi formunun ebeveynlerden herhangi biri tarafından, anne bekçiliği ve baba katılımı formunun babalar tarafından, çocuklarda öz düzenleme formunun ise anneler tarafından doldurulması gerektiği formların üzerinde büyük puntolarla belirtilmiştir. Bu nota uygun şekilde doldurulan ölçekler okuldaki öğretmenler tarafından ikinci ziyarette araştırmacıya teslim edilmiştir. Araştırmada kişisel bilgi formunda anne ve babanın birlikte yaşama durumu ile ilgili yer alan soruya istinaden anne bekçiliğinin baba katılımına etkisinin anne ve babanın aynı ortamda olmamasının ilişkiyi net olarak betimleyemeyeceği düşüncesi ile anne ve babanın ayrı olduğu 9 form, babanın 6 ayda bir eve geldiğinin belirtildiği 1 form, son olarak da anne bekçiliği ölçeğinde bütün değerlerin 0 olarak işaretlendiği 3 form veri analizine dahil edilmemiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek analiz edilmiştir. Araştırmanın soruları doğrultusunda bazı verilerin çözümlenmesinde frekans,

yüzde, aritmetik ortalama, t testi, anova, parametrik olmayan testler, korelasyon ve regresyon gibi istatistiklere yer verilmiştir. Ölçeklerin toplam puanları ve alt boyutların toplam puanları üzerinde güvenirlik ve normallik testleri yapılmıştır. Güvenirlik değerleri veri araçları tanıtımında verilmiş, normalliğe ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri ise tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4.

Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

N= 497	**Çarpıklık**	**Basıklık**
Anne Bekçilik Ölçeği (Baba-F)	.326	-.108
AB Engel Boyutu	-.693	.487
AB Kontrol Boyutu	.329	-.499
AB Teşvik Boyutu	-.562	-.488
Baba Katılımı Ölçeği	- .666	.344
BK Temel Bakım	-.381	-.797
BK İlgi ve Yakınlık	**1.577**	**1.867**
BK Keyfi Meşguliyet	-.444	-.172
Öz Düzenleme Ölçeği	-.208	.141
ÖD Dikkat	.775	.707
ÖD Engelleyici Kontrol Duygu	-.678	.424
ÖD Engelleyici Kontrol Davranış	-.223	-.216
ÖD Çalışma Belleği	-.930	.651

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında olduğu görülmektedir. Bu aralık dağılımın normallik varsayımını sağlaması için gereken referans değerler arasındadır (Morgan ve diğerleri, 2004). Sadece baba katılımı İlgi ve Yakınlık alt boyutu normal dağılmamaktadır. Bu verinin kullanıldığı analizlerde normal olmayan dağılımlar için kullanılan istatistik teknikleri kullanılmıştır.

Verilerin analizinde demografik bilgiler için betimsel istatistiklerde t testi, anova; baba katılımı ölçeği ilgi ve yakınlık puanları dağılımının normal olmaması sebebiyle de mann witney U, Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Araştırma sorularında ise

korelasyon ve regresyon istatistikleri uygulanmıştır. 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne bekçiliği arasındaki ilişkide pearson korelasyon, öz düzenleme becerisi ile baba katılımı arasındaki ilişki ve anne bekçiliği ile baba katılımı arasındaki ilişkiye bakmak için de sperman korelasyon analizi yapılmıştır. Anne bekçiliği ve baba katılımının birlikte 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisini yordama durumunu belirlemek için regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi öncesi baba katılımı ölçeği ilgi ve yakınlık boyutu puanları dağılımını normalleştirmek için logaritmik formasyonu alınmış basıklık ve çarpıklık değerine bakılarak normallik test edilerek oluşan yeni ilgi ve yakınlık puanları analizlerde kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın temel problemi ve alt problemlerine yanıt vermek için toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öncelikle ölçeklerle ilgili betimsel istatistikler verilmiştir. Ardından araştırma kapsamında 5-6 yaş çocuklarının; öz düzenleme puanlarının, annelerin anne bekçilik toplam puanlarının ve alt boyutlarına göre puanlarının, baba katılımı toplam puanlarının ve baba katılımı alt boyut puanlarının, ayrıca bu değişkenlerin çocuğun cinsiyet, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin çalışma durumu, kardeşinin olup olmaması, okul öncesi kuruma devam etme süresi ve okul öncesi kuruma gitmeden önce çocuğa bakım veren kişiye göre farklılık gösterip göstermediği test istatistikleri ile ortaya konmuş ve bulgular problemlerin sırasına göre verilmiştir.

4.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerle İlgili Betimleyici Bilgiler

Tablo 5.

4-6 yaş Çocuklarında Öz düzenleme Ölçeği Anne Formu, Anne Bekçilik Ölçeği Baba Formu, Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Puanlarına Dair Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ortalama	**Std.**
Öz Düzenleme Ölçeği Anne Formu	149.8	21.3
Dikkat	23.51	4.42
Engelleyici Kontrol Davranış	13.4	3.50
Çalışma Belleği	22.88	2.07
Engelleyici Kontrol Duygu	20.18	3.70
Anne Bekçilik Ölçeği-Baba Formu	70.98	16.4
Kontrol	18.31	9.55
Teşvik	41.76	7.10
Engel	10.89	8.76
Baba Katılım Ölçeği	149.8	21.3
Keyfi Meşguliyet	64.72	12.06
Temel Bakım	28.40	8.29
İlgi ve Yakınlık	57.36	3.77
Toplam	150.48	24.12

Tablo 5'e bakıldığında Öz Düzenleme Ölçeği Anne Formu, Anne Bekçilik Ölçeği Baba Formu ve Baba Katılımı Ölçeği Puanlarına Dair Ortalama puanlar ve standart sapma değerleri gösterilmektedir.

4.1.1. Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları

Öz düzenleme becerileri ölçeği ve öz düzenleme ölçeği alt boyutları çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, annenin çalışma durumu, anne eğitim seviyesi, anne yaşı, baba yaşı, babanın çalışma durumu, evde yaşayan başka birinin varlığı değişkenlerine göre incelenmiş ve sonuçlar tablolaştırılarak sunulmuştur.

Öz Düzenleme Ölçeği alt boyutları ve toplam puanının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğine ilişkin analiz yapılmış ve sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

ÖZDÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

	Kız (N:243)		Erkek(N:254)		
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	t
Dikkat	24.01	4.47	23.02	4.31	2.506*
Çalışma Belleği	23.16	1.94	22.61	2.16	2.977*
Engel Kontrol Duygu	20.44	3.64	19.93	3.76	1.526
Engel Kontrol Davranış	13.94	3.61	12.96	3.33	3.129*
ÖZD	81.28	11.47	78.14	10.76	3.142*
df=495					

Öz Düzenleme Ölçeğinin dikkat, çalışma belleği, engel kontrol duygu ve engel kontrol davranış alt boyutları ve toplam puanlarının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre dikkat alt boyutunda [$t(495)=2.506$, $p<.05$], çalışma belleği alt boyutunda [$t(495)=2.977$, $p<.05$], engel kontrol davranış boyutunda [$t(495)=3.129$, $p<.05$] ve toplam öz düzenleme puanında kız çocukların ortalaması erkek çocukların ortalamasından anlamlı düzeyde farklılaşmakta ve daha yüksektir [$t(495)=3.142$, $p<.05$)].

Öz Düzenleme Ölçeği alt boyutları ve toplam puanının çocuğun yaşına göre değişip değişmediğine ilişkin analiz yapılmış ve sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

ÖZD Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Çocuğun Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

	5 yaş (N:274)		6 yaş (N:223)		
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	t
Dikkat	23.12	4.55	23.98	4.21	-2.151*
Çalışma Belleği	22.82	2.08	22.95	2.06	-.696
Engel Kontrol Duygu	20.01	3.89	20.39	3.46	-1.134
Engel Kontrol Davranış	13.17	3.48	13.76	3.51	-1.864
ÖZD	78.76	11.52	80.81	10.74	-2.036*
df=495					

Öz Düzenleme Ölçeğinin dikkat, çalışma belleği, engel kontrol duygu ve engel kontrol davranış alt boyutları ve toplam puanlarının çocuğun yaşına göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre toplam öz düzenleme puanında [$t(495)=-2.036$, $p<.05$] ve dikkat alt boyutunda çocuk yaşına göre 6 yaş lehine anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$t(495)=-2.151, p<.05$].

4.2. Anne Bekçiliğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları

Anne Bekçiliği ve anne bekçiliği alt boyutları çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun kardeş sayısı, annenin çalışma durumu, anne eğitim seviyesi, anne yaşı, baba yaşı, babanın çalışma durumu, evde yaşayan başka birinin varlığı değişkenlerine göre incelenmiş ve sonuçlar tablolaştırılarak sunulmuştur.

4.2.1.Anne Bekçilik Ölçeği ve Betimsel İstatistikler

Anne Bekçiliği Ölçeğinin teşvik, kontrol, engel alt boyutları ve toplam puanlarının anne ve babanın çalışma durumuna göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8.

ABÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Anne ve Baba Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

	Anne				
	Çalışıyor (N:144)		Çalışmıyor(N:353)		
	Ort.	S	Ort.	S	T
Teşvik	41.5	6.92	41.87	7.19	-.546
Kontrol	16.19	8.31	19.18	9.89	-3.19*
Engel	10.55	8.36	11.03	.38	-.571
ABÖ Toplam Puan	68.25	15.01	72.10	16.82	-2.38*
	Baba				
	Çalışıyor (N:475)		Çalışmıyor(N:22)		
	Ort.	S	Ort.	S	T
Teşvik	41.92	7.00	38.45	8.58	2.24*
Kontrol	18.09	9.48	23.09	10.00	-2.40*
Engel	10.57	8.67	17.90	8.03	3.89*
ABÖ Toplam Puan	70.59	16.15	79.45	19.59	-2.08*
df=495					

Tablo 8'de görüldüğü üzere, analiz sonuçlarına göre çalışmayan annelerin çalışan annelere göre toplam anne bekçiliği [t(495)=-2.38,p<.05] ve anne bekçiliği kontrol boyutu puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır [t(495)=-.3.19,p<.05]. Babanın çalışma durumuna göre toplam anne bekçiliği [t(495)=-2.08,p<.05], teşvik alt boyutu [t(495)=2.24,p<.05], kontrol alt boyutu [t(495)=-2.40,p<.05] ve engel boyutu puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır [t(495)=-.3.89,p<.05]. Analiz sonuçlarına göre çalışmayan babaların çalışan babalara göre engel ve kontrol boyutları ile toplam anne bekçiliğine daha fazla maruz kaldıkları görülmektedir. Çalışan babaların ise teşvik edici anne bekçiliğinde yüksek ortalamaya sahip oldukları belirlenmiştir.

Anne Bekçiliği Ölçeğinin teşvik, kontrol, engel alt boyutları ve toplam puanlarının anne ve babanın eğitim düzeyine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

ABÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

		Baba Eğitim Düzeyi		
		Lise Altı N:127	Lise N:209	Lise Üstü N:161
Teşvik	X	35.67	42.01	43.36
	(S)	8.65	6.41	6.35
Engel	X	21.45	10.50	8.69
	(S)	7.77	8.30	6.89
Kontrol	X	24.21	18.57	17.18
	(S)	9.31	9.78	9.59
Toplam Anne Bekçiliği	X	81.34	71.09	69.25
	(S)	16.91	16.20	15.69
df=493				

Tablo 9 incelendiğinde anne bekçiliği alt boyut ve toplam puanların baba eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Hangi gruplar arasında fark olduğunu görebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmasına karar verilmiştir. Baba eğitim düzeyine göre Anne Bekçiliği alt boyutları ve toplam puanları karşılaştırılmış ve fark olup olmadığı test edilmiş, tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Anne Bekçiliği Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Teşvik	Gruplararası	1074.309	3	214.86	4.396	.001*
	Grupiçi	23996.082	493			
	Toplam	25070.390	496	48.872		
Engel	Gruplararası	2477.546	3	495.509	6.825	.000*
	Grupiçi	35648.221	493			
	Toplam	38125.767	496	72.603		
Kontrol	Gruplararası	1245.985	3	249.197	2.779	.017*
	Grupiçi	44028.147	493			
	Toplam	45274.133	496	89.670		
Toplam Anne Bekçiliği	Gruplararası	4721.892	3	944.37	3.603	.003*
	Grupiçi	128699.009	493			
	Toplam	133420.901	496	262.116		

Baba eğitim düzeyine göre Anne Bekçiliği alt boyutları ve toplam puanları karşılaştırılmasına ve fark olup olmadığını test etmeye yönelik analiz sonuçlarında; baba eğitim düzeyine göre teşvik [F(3,493)=4,396 p<.05], engel [F(3,493)=6,825 p<.05], kontrol [F(3,493)=2,779 p<.05] alt boyutları ve toplam anne bekçiliği [F(3,493)=3,603 p<.05] puanlarında anlamlı bir fark olduğunu görülmüştür. Ayrıca baba eğitim düzeyine göre bütün alt boyutlar ve toplam puanlara ilişkin veriler tabloda sunulmuştur.

Anne Bekçilik Ölçeği alt boyutları ve Toplam puanının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğine ilişkin analiz yapılmış ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11.

ABÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

	Kız (N:243)		Erkek(N:254)		
	Ort.	S	Ort.	S	t
Teşvik	42.27	7.35	41.27	6.84	1.568
Kontrol	17.61	9.35	18.99	9.71	-1.617
Engel	10.03	8.62	11.72	8.83	-2.158*
ABÖ Toplam Puan	69.92	15.88	72.00	16.84	-1.413
df=495					

Anne Bekçiliği Ölçeğinin teşvik, kontrol, engel alt boyutları ve toplam puanlarının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre annelerin teşvik alt boyutu puanlarının ortalamalarının diğer alt boyutlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kontrol ve engel alt boyutlarında ise erkek çocukların annelerinin ortalama puanları daha yüksektir. Anne bekçiliği engel boyutunda çocuk cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [(t(495)=-2.158,p<.05)].

Anne Bekçilik Ölçeği alt boyutları ve toplam puanının evde yaşayan başka birinin varlığı durumuna göre değişip değişmediğine ilişkin analiz yapılmış ve sonuçlar Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12.

ABÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Evde Yaşayan Başka Birinin Varlığı Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

	Evde Aile Dışında Başka Yaşayan Var (N:37)		Evde Aile Dışında Başka Yaşayan Yok (N:460)		
	Ort.	S	Ort.	S	t
Teşvik	41.40	6.18	41.79	7.8	.323
Kontrol	15.70	7.21	18.53	9.69	1.736
Engel	9.08	6.46	11.04	8.91	1.311
ABÖ Toplam Puan	66.18	12.50	71.37	16.62	2.360*
df=495					

Tablo 12'de verilen analiz sonuçlarına göre evde başka birinin yaşamadığı ailelerin lehine anne bekçiliği toplam puanı anlamlı olarak farklılaşmaktadır [(t(495)=-.2.360, p<.05].

4.3. Baba Katılımı Ölçeğinin Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguları

Baba katılımı ve baba katılımı alt boyutları çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun kardeş sayısı, annenin çalışma durumu, anne eğitim seviyesi, anne yaşı, baba yaşı, babanın çalışma durumu, evde yaşayan başka birinin varlığı değişkenlerine göre incelenmiş ve sonuçlar tablolaştırılarak sunulmuştur.

Baba katılımı ölçeği toplam ve baba katılımı alt boyutlara ilişkin puanların çocuğun cinsiyetine göre karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13.

BKÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre U-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Toplam Baba Katılımı	Kız	243	247.44	60128.00	30482.00	
	Erkek	254	250.49	63625.00		
Keyfi Meşguliyet	Kız	243	262.98	63905.00	27463.00	.034*
	Erkek	254	235.62	59848.00		
İlgi ve Yakınlık	Kız	243	260.78	63370.50	27997.00	
	Erkek	254	237.73	60382.50		
Temel Bakım	Kız	243	220.78	53650.50		
	Erkek	254	275.99	70102.50	24004.50	.000*

Baba katılımı ölçeği toplam puanları ve alt boyut puanlarının çocuk cinsiyetine göre karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, baba katılımı Keyfi Meşguliyet alt boyutunda erkek çocuklarla kız çocukların arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [U=27463.00, p<.05]. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, Babaların daha çok keyfi meşguliyet kategorisinde kız çocuklarına daha fazla baba katılımı sağladıkları görülmektedir. Temel bakım alt boyutunda ise babaların erkek çocuklara daha fazla temel bakım sağladıkları, erkek çocuklara sağlanan temel bakımın kız çocuklara sağlanan temel bakıma göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur [U=24004.50, p<.05]. Sıra ortalamaları dikkate alındığında temel bakım alt boyutunda kız çocuklara oranla erkek çocuklara daha fazla temel bakım verildiği görülmektedir.

Baba katılımı ölçeği toplam ve baba katılımı alt boyutlara ilişkin puanların çocuğun yaşına göre karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14.

BKÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Çocuğun Yaşına Göre U-Testi Sonuçları

	Yaş	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Toplam Baba Katılımı	5	274	248.63	68123.50	30448.50	
	6	223	249.46	55629.50		.949
Keyfi Meşguliyet	5	274	244.43	66973.00	29298.00	.
	6	223	254.62	56780.00		.431
İlgi ve Yakınlık	5	274	250.64	68676.50	30100	
	6	223	246.98	55076.50		.769
Temel Bakım	5	274	252.36	69146.00	29631.00	
	6	223	244.87	54607.00		.563

Baba katılımı ölçeği toplam puanları ve alt boyut puanlarının çocuk yaşına göre karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, baba katılımı toplam ve baba katılımı alt boyut puanları çocuk yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Baba katılımı ölçeği toplam ve baba katılımı alt boyutlara ilişkin puanların babanın yaşına göre karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15.

BKÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Baba Yaşına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Baba Yaşı	n	Sıra Ort.	sd	x^2	p
Toplam Baba Katılımı	26-30	30	291.75	3	14.696	.002*
	31-35	164	266.45			
	36-40	165	255.10			
	41 ve üzeri	138	211.68			
Keyfi Meşguliyet	26-30	30	292.23	3	17.995	.000*
	31-35	164	262.90			
	36-40	165	262.98			
	41 ve üzeri	138	206.37			
İlgi ve Yakınlık	26-30	30	321.93	3	11.491	.003*
	31-35	164	254.25			
	36-40	165	247.27			
	41 ve üzeri	138	228.97			
Temel Bakım	26-30	30	260.10	3	6.944	.074
	31-35	164	267.33			
	36-40	165	249.41			
	41 ve üzeri	138	224.31			

Tablo 15 incelendiğinde, analiz sonuçları baba katılımı toplam [x^2(sd=3, n=497)= 14.69, p<.05.], keyfi meşguliyet [x^2(sd=3, n=497)= 17.99, p<.05.], ilgi ve yakınlık [x^2(sd=3, n=497)= 11.49, p<.05.] alt boyutlarının baba yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir. Bu bulgu baba yaşının baba katılımı toplam, keyfi meşguliyet ve temel bakım alt boyutu puanlarına etki ettiğini göstermektedir. Temel bakım alt boyutu puanı ise babanın yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. [x^2(sd=3, n=497)= 6.94, p>.05.].

Tablo 16.

BKÖ Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Baba Çalışma Durumuna Göre U-Testi Sonuçları

	Baba Çalışma Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Toplam Baba Katılımı	Çalışıyor	475	252.64	120005.00	3495.00	
	Çalışmıyor	22	170.36	3748.00		.009*
Keyfi Meşguliyet	Çalışıyor	475	252.79	120075.50	3424.50	.
	Çalışmıyor	22	167.16	3677.50		.006*
İlgi ve Yakınlık	Çalışıyor	475	249.73	118619.50	4880.50	
	Çalışmıyor	22	233.34	5133.50		.587
Temel Bakım	Çalışıyor	475	251.66	119539.00	3961.00	
	Çalışmıyor	22	191.55	4214.00		.055

Baba katılımı ölçeği toplam puanları ve alt boyut puanlarının babanın çalışma durumuna göre karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, baba katılımı toplam puanları babaların çalışma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [U=3495.00, p<.05]. Sıra ortalamaları dikkate alındığında çalışan babaların daha fazla baba katılımı sağladığı görülmektedir. Keyfi Meşguliyet alt boyutunda çalışan babaların sağladığı baba katılımı ile çalışmayan babaların sağladığı baba katılımı arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [U=3424.50, p<.05]. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, çalışan babaların çalışmayan babalara göre daha çok keyfi meşguliyet kategorisinde baba katılımı sağladıkları görülmektedir.

4.4. Anne Bekçiliğinin Çocukların Öz düzenleme Becerisi ile İlişkisi

Anne bekçiliği ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Anne Bekçiliği Ölçeği ve Öz Düzenleme Ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17.

Çocukların Öz Düzenlemeleri ile Anne Bekçiliği Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	Boyutlar		Anne Bekçiliği Ölçeği			
			Toplam	Teşvik	Engel	Kontrol
Öz Düzenleme Ölçeği	Toplam	R	-.074	.256**	-.190**	-.144**
		P	.098	.000	.000	.001
	Dikkat	R	-.133**	.222**	-.228**	-.183**
		P	.003	.000	.000	.000
	Öz Çalışma	R	.020	.228**	-.108*	-.036
		P	.655	.000	.016	.423
	Öz Kontrol Duygu	R	-.014	.218**	-.112*	-.082
		P	.760	.000	.012	.066
	Öz Kontrol Davranış	R	-.058	.138**	-.113*	-.100*
		P	.193	.002	.012	.026

*p<.05, **p<.01

Tablo 17 incelendiğinde, öz düzenleme ölçeğinin alt boyutlarının birbirleri olan ilişkileri istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yöndedir. Öz düzenleme toplam boyutu ile en çok ilişkili olan alt boyutun çocukların bir aktiviteye odaklanmasını ifade eden dikkat (r=.828, p<.01) boyutu olduğu görülmüştür. Çalışma belleği boyutunun ise en az ilişkili (r=.652, p<.01) alt boyut olduğu görülmektedir. Öz düzenleme ölçeğinin toplamı ile anne bekçilik ölçeğinin boyutlarından teşvik boyutu tablodaki en yüksek ve pozitif ilişkiye sahiptir (r=.256, p<.01). Öz düzenleme ölçeğinin toplam puanı anne bekçilik ölçeğinin engel boyutu (r=-.190, p<01) ve kontrol boyutu (r=-.144, p<.01) ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir. Öz düzenleme alt boyutlarına bakıldığında ilk boyut dikkat alt boyutudur. Dikkat alt boyutu anne bekçiliği toplam puanı (r=-.133, p<.01) , anne bekçilik ölçeği engel boyutu (r=-.228, p<.01) ve anne bekçiliği kontrol alt boyutu (r=-.183, p<.01) anlamlı ve negatif yönde ilişkili; teşvik alt boyutuyla ise pozitif yönde anlamlı ilişkilidir (r=.222, p<.01). Öz düzenleme Çalışma Belleği boyutu; anne bekçiliği engel boyutu (r=-.108, p<.01) ile negatif ilişkili, teşvik boyutuyla ise pozitif düzeyde anlamlı ilişkilidir (r=.228, p<.01). Öz düzenleme kontrol duygu boyutu anne bekçiliği ölçeği engel boyutu (r=-.112, p<.05) ile negatif, teşvik boyutuyla ise (r=-.218, p<.01) pozitif yönde ilişkilidir. Öz düzenleme kontrol davranış boyutu ise Engel (r=-.113, p<.05) ve Kontrol (r=-.100, p<.05) boyutu ile negatif düzeyde anlamlı ilişkili, teşvik boyutuyla ise (r=-.138, p<.01) pozitif yönde anlamlı yönde ilişkilidir.

4.5. Baba Katılımına İlişkin Bulgular

4.5.1. Baba Katılımının Çocukların Öz Düzenleme Becerisi ile İlişkisi

Baba Katılımı ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Baba Katılım Ölçeği ve Öz Düzenleme Ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde Sperman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve analiz sonuçları Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18.

Çocukların Öz Düzenlemeleri ile Baba Katılımı Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesine Yönelik Sperman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Bulguları

Ölçekler	Boyutlar		Baba Katılımı Ölçeği			
			Toplam	Keyfi Meşguliyet	Temel Bakım	İlgi ve Yakınlık
Öz Düzenleme Ölçeği	Toplam	R	.281**	.311**	.275**	.135**
		P	.000	.000	.000	.002
	Dikkat	R	.255**	.300**	.220**	.104**
		P	.000	.000	.000	.020
	Öz Çalışma Belleği	R	.208**	.207**	.266**	.120**
		P	.000	.000	.000	.008
	Öz Kontrol Duygu	R	.238**	.239**	.260**	.129**
		P	.000	.000	.000	.004
	Öz Kontrol Davranış	R	.181**	.224**	.143**	.076
		P	.000	.000	.001	.091

*p<.05, **p<.01

Tablo 18 incelendiğinde; öz düzenleme ölçeğinin toplam puanı ile baba katılımı ölçeğinin bütün alt boyut puanları anlamlı ve pozitif düzeyde ilişkilidir. Alt boyutlardan en yüksek ilişki düzeyine sahip olan keyfi meşguliyet boyutudur (r=.311, p<.01). Öz düzenleme ölçeğinin dikkat alt boyutu; baba katılımı ölçeğinin keyfi meşguliyet (r=.300, p<01), temel bakım (r=.220, p<.01), ilgi ve yakınlık boyutu (r=.104, p<.01) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Öz düzenleme çalışma belleği alt boyutu baba katılımı ölçeği keyfi meşguliyet (r=.207, p<.01), temel bakım (r=.266, p<.01) ve ilgi ve yakınlık (r=.120, p<.01) alt boyutları ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. Öz düzenleme kontrol duygu boyutu baba katılımı keyfi meşguliyet (r=.239, p<.01), temel bakım (r=.260, p<.01) ve ilgi ve yakınlık (r=.129, p<.01) alt boyutu ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. Son olarak öz düzenleme ölçeği kontrol davranış boyutu ile baba katılımı keyfi meşguliyet (r=.224, p<.01) ve temel bakım (r=.143, p<.01) boyutları arasında pozitif düzeyde anlamlı ilişki

bulunurken ilgi ve yakınlık (r=.076, p>.01) boyutuyla ise arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Anne bekçiliği ile baba katılımı arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Anne Bekçiliği Ölçeği ve Baba Katılımı Ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde Korelasyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19.

Katılımcıların Anne Bekçiliği ile Baba Katılımı Arasındaki İlişkinin Alt Boyutlar Bakımından İncelenmesi

Ölçekler	Boyutlar		Baba Katılımı Ölçeği			
			Toplam	Keyfi Meşguliyet	Temel Bakım	İlgi ve Yakınlık
Anne Bekçilik Ölçeği	Toplam	R	-.066	-.096*	.007	-.165*
		P	.144	.032	.025	.087
	Teşvik	R	.388**	.393**	.182**	.425**
		P	.000	.000	.000	.000
	Engel	R	-.270**	-.298**	-.318**	-.093*
		P	.000	.000	.000	.039
	Kontrol	R	-.144**	-.170**	-.169**	-.046
		P	.001	.000	.000	.303

*p<.05, **p<.01

Tablo 19 incelendiğinde, anne bekçiliği ölçeğinin alt boyutlarından kontrol ve engel alt boyutunun teşvik boyutu ile negatif ilişkili olduğu görülmektedir. Bu iki alt boyutun yani kontrol ve engel boyutlarının birbirleri olan ilişkileri ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yöndedir. Anne Bekçiliği ölçeği alt boyutlarından teşvik boyutu ile baba katılımı ölçeğinin pozitif yönde, engel ve kontrol alt boyutlarının ise baba katılımı ölçeği toplam ve alt boyut puanları ile negatif düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Anne bekçiliği toplam puanının baba katılımı alt boyutlarından ilgi ve yakınlık boyutuyla negatif yönde ilişkili olduğu görülmektedir (r= -.165, p<.05) ve keyfi meşguliyet (r= -.096, p<.05). Anne bekçiliği teşvik alt boyutu baba katılımı toplam puanı ve bütün alt boyutlarla pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. En yüksek ilişkili olduğu boyut ise ilgi ve yakınlık (r= .425, p<.01) alt boyutudur. En az ilişkili olduğu boyut ise temel bakım (r= .182, p<.01) alt boyutudur. Anne Bekçiliği engel alt boyutu negatif düzeyde en yüksek ilgi ve yakınlık (r= -.318, p<.01) alt boyutu ile ilişkilidir. Negatif yönde en düşük ise toplam baba katılımı (r= -.270, p<.05) ile ilişkilidir. Kontrol alt boyutu ise toplam baba

katılımı, keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık alt boyutları ile anlamlı düzeyde ilişkili iken temel bakım alt boyutu ile anlamlı düzeyde ilişkili değildir (r= -.046, p>.05).

Tablo 20.

Çocukların Öz Düzenleme Becerilerinin Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Öz düzenleme Becerisini Yordaması)

	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	19,631	1,624		12,085	,000*		
Anne Bekçiliği	-0,34	,012	-,127	-2,911	,004*	-,074	-,070
Baba Katılımı	,042	,009	,203	4,653	,000*	,235	,234
R=,243	R^2=,059						
F(2,494)=15,753	P=,000						

H1:Anne Bekçilik Ölçeği ve Baba Katılımı Ölçeği toplam puanları 5-6 yaş çocukları Öz Düzenleme becerisi puanlarını anlamlı olarak yordamaktadır.

Regresyon analizi sonuçlarına göre öz düzenleme becerisinin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği aşağıda gösterilmiştir.

Öz Düzenleme Becerisi= 19,631+(-0,34)anne bekçiliği +(0.042)baba katılımı

Tablo 21‘de öz düzenleme becerisi ölçeği Dikkat alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 21.

Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Dikkat Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Öz düzenleme Becerisini Dikkat Alt Boyutunu Yordaması)

	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	20,098	3,168		6,344	,000*		
AB Teşvik	,090	,033	,145	2,712	,007*	,222	,122
AB Engel	-,020	,032	-,041	-,643	,521	-,228	-,029
AB Kontrol	-,060	,027	-,130	-2,276	,023*	-,183	-,102
BK Keyfi Meşguliyet	,102	,022	,272	4,571	,000*	,262	,202
BK Temel Bakım	-,056	,029	-,105	-1,944	,053	,068	-,087
BK İlgi ve Yakınlık	-,070	,063	-,060	-1,117	,264	-,132	-,050
R=,349	R^2=,122						
F (6,490) =11,304	P=,000						

Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı puanları birlikte 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisi dikkat alt boyutuyla düşük düzeyde anlamlı bir ilişki (R=0.349, R2=0.122 p<05.) vermektedir. Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının birlikte çocukların öz düzenleme becerisi dikkat alt boyutunun %12,2'sini açıkladığı görülmektedir (R^2=0.122). Alt boyutlara bakıldığında Anne Bekçiliği Teşvik (β=.145, p<.05), Anne Bekçiliği Kontrol (β=-.130, p<.05) ve Baba Katılımı Keyfi Meşguliyet (β=.272, p<.05) alt boyutları öz düzenleme becerisi dikkat alt boyutunu anlamlı olarak yordamaktadır. Anne Bekçiliği Engel alt boyutu (β=-.041, p>.05), Baba Katılımı Temel Bakım (β=-.105, p>.05), Baba Katılımı İlgi ve Yakınlık (β=-.060, p>.05) alt boyutlarını ise istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yordamamaktadır.

Tablo 22'de öz düzenleme becerisi Engelleyici Kontrol Davranış alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 22.

Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Engelleyici Kontrol Davranış Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Öz düzenleme Becerisi Engelleyici Kontrol Davranış Alt Boyutunu Yordaması)

	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	8.699	1.284		6.775	.000*		
AB Teşvik	0.38	.027	.078	1.441	.150	.138	.065
AB Engel	.015	.026	.037	.559	.576	-.113	.024
AB Kontrol	-.033	.022	-.091	-1.529	.127	-.100	-.067
BK Keyfi Meşguliyet	.074	.017	.250	4.248	.000*	.220	.185
BK Temel Bakım	-.045	.407	-.107	-1.962	.050	.056	-.086
BK İlgi ve Yakınlık	.223	.051	.024	.548	.584	.042	.024
R=256 R^2=,066 F (6,490) = 5,739 P=,000							

Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı puanları birlikte 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol davranış alt boyutuyla düşük düzeyde anlamlı bir ilişki (R=0.256, R2=0.066, p<.05) vermektedir. Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının birlikte çocukların öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol davranış alt boyutunun %6,6'sını açıkladığı görülmektedir (R^2=0.066). Alt boyutlara bakıldığında Baba Katılımı Keyfi Meşguliyet alt boyutu çocukların öz düzenleme becerisi engel kontrol davranış boyutunu anlamlı olarak yordamaktadır (β=.250, p<.000). Anne Bekçiliği Teşvik (β=-.078, p>.05), Engel (β=-.037, p>.05), Kontrol (β=-.091, p>.05), Baba Katılımı Temel Bakım (β=,-107 p>.05) ve Baba Katılımı İlgi ve Yakınlık (β=.024 p>.05) alt boyutları öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol davranış alt boyutunu istatistiksel olarak anlamlı biçimde yordamamaktadır.

Tablo 23'de öz düzenleme becerisi Engelleyici Kontrol Duygu alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 23.

Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Engelleyici Kontrol Duygu Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Öz düzenleme Becerisi Engelleyici Kontrol Duygu Alt Boyutunu Yordaması)

	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	13.499	1.352		9.988	.000*		
AB Teşvik	.098	.028	.189	3.504	.001*	.218	.156
AB Engel	.031	.028	.073	1.114	.266	-.112	.050
AB Kontrol	-.041	.023	-.104	-1.767	.078	-.082	-.080
BK Keyfi Meşguliyet	.052	.018	.167	2.849	.005*	.216	.128
BK Temel Bakım	-.013	.024	-.029	-.538	.591	.105	-.024
BK İlgi ve Yakınlık	-.082	.428	-.008	-.191	.849	.001	-.009
R=273 R^2=,074 F (6,490) = 6,561 P=,000							

Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı puanları birlikte 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol duygu alt boyutuyla düşük düzeyde anlamlı bir ilişki (R=0.273, R2=0.074 p<.05) vermektedir Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının birlikte çocukların öz düzenleme becerisi kontrol duygu alt boyutunun %7,4'ünü açıkladığı görülmektedir (R^2=0.074). Alt boyutlara bakıldığında Anne Bekçiliği Teşvik. (β=.189, p<.05) Baba Katılımı Keyfi Meşguliyet (β=.167, p<.05) alt boyutları çocukların öz düzenleme becerisi engel kontrol duygu boyutunu anlamlı olarak yordamaktadır. Anne Bekçiliği Engel (β=.073 p>.05), Kontrol (β=-.104, p>.05), Baba Katılımı Temel Bakım (β=-.029, p>.05) ve Baba Katılımı İlgi ve Yayınlık (β=,-008 p>.05) boyutları ise öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol davranış alt boyutunu istatistiksel olarak anlamlı biçimde yordamamaktadır.

Tablo 24'de öz düzenleme becerisi Çalışma Belleği alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 24.

Öz Düzenleme Becerisi Ölçeği ÖDB Çalışma Belleği Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Öz düzenleme Becerisi Çalışma Belleği Alt Boyutunu Yordaması)

	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	19.485	.762		25.555	.000*		
AB Teşvik	.062	.016	.213	3.930	.000*	228	.175
AB Engel	.008	.016	.032	.492	.623	-.108	.022
AB Kontrol	-.010	.013	-.046	-.776	.438	-.036	-.035
BK Keyfi Meşguliyet	.010	.010	.059	1.006	.315	.153	.045
BK Temel Bakım	.004	.014	.017	.308	.758	.094	.014
BK İlgi ve Yakınlık	.276	.242	.051	1.144	.253	.056	.052
R=245 F(6,490) = 5,233	R^2=,060 P=,000						

Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı puanları birlikte 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisi engelleyici kontrol duygu alt boyutuyla düşük düzeyde anlamlı bir ilişki (R=0.245, R2=0.060 p<.05) vermektedir. Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının birlikte çocukların öz düzenleme becerisi çalışma belleği alt boyutunun %6'sını açıkladığı görülmektedir (R^2=0.060). Alt boyutlara bakıldığında Anne Bekçiliği Teşvik alt boyutu çocukların öz düzenleme becerisi çalışma belleği alt boyutunu (β=.213, p<.05) anlamlı olarak yordamaktadır. Anne Bekçiliği Engel (β=,032 p>.05) ve Kontrol (β=-,046 p>.05) alt boyutları, Baba Katılımı Keyfi Meşguliyet (β=,059 p>.05), Temel Bakım (β=,017 p>.05), İlgi ve Yakınlık (β=,051 p>.05) alt boyutları ise öz düzenleme becerisi çalışma belleği alt boyutunu istatistiksel olarak anlamlı biçimde yordamamaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik tartışma ve yorumlar araştırma soruları temelinde sunulmuştur.

5.1. Çocukların Öz Düzenleme Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki

Çalışmanın birinci problemi kapsamında 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri toplam ve alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun kardeş sayısı, annenin çalışma durumu, anne eğitim seviyesi, anne yaşı, baba yaşı, babanın çalışma durumu, evde yaşayan başka birinin varlığı değişkenleri ile ilişkisine bakılmıştır.

Öz düzenleme toplam puanları, dikkat, çalışma belleği ve engel kontrol davranış alt boyutları çocuğun cinsiyeti ile ilişkilidir. Ortalamalara bakıldığında kız çocuklarının bütün öz düzenleme alt boyutları ve toplam puanlarında daha fazla puana sahip oldukları görülmüştür. Engel kontrol duygu alt boyutu ise cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmasa da kız çocukların ortalama puanları daha yüksektir. Bu yönü ile çalışma literatürde yer alan araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir (Denham ve diğerleri, 2012; Raffaelli ve diğerleri, 2005). Kız çocukları Türk aile yapısının kültürüne göre de çok küçük yaşlardan bu yana ev işlerine yardım etmek, kendi eşyalarını düzenlemek gibi konularda erkek çocuklara göre daha fazla sorumluluk yüklenmektedirler. Cinsiyet ve öz düzenleme arasında alt boyutlarda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalarda bile kız çocukların toplam öz düzenleme puanlarının yüksek olmasının kültürel olarak kız çocuklarının daha fazla öz düzenleme becerisine yönelik sorumluluklarla desteklendiği vurgulanmıştır (Ural, Akduman & Sarıbaş 2020).

Öz Düzenleme toplam puanları ve dikkat alt boyutu çocuğun yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. 6 yaş çocuklarının toplam puan ve bütün alt boyutlarda ortalama puanları 5 yaş grubuna göre daha yüksektir. Ortalamalar yüksek olsa da çalışma belleği, engel kontrol duygu ve engel kontrol davranış boyutları çocuk yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Literatür incelendiğinde yaş ilerledikçe öz düzenleme becerisinin arttığını ifade eden boylamsal araştırmalar vardır (Kochanska, Coy, & Murray, 2001).

Bu araştırma sonuçlarına göre de yaş ilerledikçe özellikle çocuğun hayatına okul ortamının girmesi ile sorumluluğu artan çocuğun öz düzenleme becerisi de artmaktadır. Bu yönü ile araştırma sonuçları literatür ile uyumludur. Alt boyutların çocuk yaşına göre farklılaşmaması ise öz düzenleme becerisinin sadece yaştan etkilenmeyip yaşanılan çevre, anne baba tutumu (McCabe ve diğerleri, 2004) ve okul ortamı (Bodrova & Leong, 2018) gibi etkilerle şekillenip gelişebileceği düşüncesi ile ilişkilendirilebilir.

5.2. Anne Bekçiliği Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki

Çalışmanın ikinci problemi kapsamında anne bekçiliği toplam ve alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun kardeş sayısı, anne ve babanın çalışma durumu, anne ve baba eğitim seviyesi, anne ve baba yaşı, evde yaşayan başka birinin varlığı değişkenleri ile ilişkisine bakılmıştır.

Anne bekçiliği toplam ve alt boyut puanlarının annenin çalışıp çalışmama durumuna göre değişip değişmediğine bakıldığında toplam anne bekçiliği ve kontrol alt boyutu puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Teşvik ve engel alt boyutları annenin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ancak Çalışmayan annelerin toplam ve bütün alt boyut puanları çalışan annelere göre daha yüksektir. Bu yönüyle araştırma literatürle uyuşmaktadır. Çalışmayan anneler evde daha fazla kalarak daha fazla sorumluluk almakta anneliğin geleneksel modeline daha çok bağlı kalarak anne bekçilik davranışını daha fazla sergilemektedirler (Dönmez, 2019). Anne Bekçiliği alt boyut ve toplam puanının baba çalışma durumuna göre değişip değişmediğine bakıldığında toplam anne bekçiliği ve bütün alt boyutlar baba çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Çalışan babalar teşvik anne bekçiliği ortalamalarında yüksek puana sahipken; kontrol, engel ve toplam anne bekçiliği puanlarında ise çalışmayan babaların ortalama puanları daha yüksektir. Yani çalışan babalar teşvik edilirken çalışmayan babalara daha çok kontrol ve engel bekçilik alt boyutlarına yönelik davranışlar sergilenmektedir. Çalışan babalara teşvik edici anne bekçiliği uygulandığı literatürle benzerlik göstermektedir. Özellikle anneler babanın izinli olduğu günlerde teşvik edici anne bekçiliğini daha fazla yapmaktadırlar (Mcbride ve diğerleri, 2005).

Baba eğitim düzeyine göre anne bekçiliği toplam ve alt boyut puanlarının değişip değişmediğine bakıldığında toplam anne bekçiliği, teşvik, engel ve kontrol alt boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Yüksek lisans mezunu

babaların daha çok anne bekçilik boyutlarından teşvik boyutuna maruz kaldıkları okuryazar olmayan babaların ise engel, kontrol ve toplam anne bekçiliğine daha fazla maruz kaldıkları görülmektedir. Alanda yapılan çalışmalarda baba eğitim seviyesi arttıkça maruz kalınan bekçilik türünün daha çok teşvik edici yönde olduğunu göstermektedir (Kulik & Tsoref, 2010).

Anne bekçiliği alt boyut ve toplam puanının anne yaşına göre değişip değişmediğine bakıldığında teşvik ve kontrol alt boyutlarının anne yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. 31-35 yaş grubu annelerin teşvik alt boyutu ortalama puanları yüksekken kontrol alt boyutunda ise 20-25 yaş aralığındaki annelerin ortalama puanları daha yüksektir. Toplam anne bekçiliği ve engel alt boyutu puanları ise anne yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Anlamlı bir farklılık olmasa da en fazla anne bekçiliği ortalama puanına sahip anneler 20-25 yaş aralığındadır. Alan yazında da annenin yaşı arttıkça bekçilik davranışı azalmaktadır (Karabulut & Şendil 2017). Baba yaşına göre anne bekçiliği alt boyutları ve toplam puanlarına bakıldığında ise sadece teşvik alt boyutu puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır. En çok 26-30 yaş aralığındaki babalar teşvik anne bekçiliğine maruz kalmaktadırlar. Toplam anne bekçiliği, engel ve kontrol alt boyutlarında baba yaşına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Anne bekçiliği toplam ve alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğine bakıldığında engel boyutu alt puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Erkek çocuğu annelerinin engel bekçiliği davranışı ortalama puanları kız çocuğu annelerine göre daha yüksektir. Bütün ortalama puanlar erkek çocuğu olan annelerde daha yüksek iken sadece teşvik alt boyutunda kız çocuğu annelerin ortalama puanları daha yüksektir. Kız çocuğu anneleri babalara daha çok teşvik edici bekçilik uygulamaktadırlar. Ortalama puanlarda farklar olsa da toplam anne bekçiliği puanları, teşvik ve kontrol alt boyutu puanları çocuk cinsiyetine göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır. Alanda yer alan birçok araştırma çocuğun cinsiyetinin babanın tutumunu etkilemediği yönündedir. Ancak bu duruma geleneksel yapının etkisi ile babanın kız çocuğu ile olan ilişkisinin yetersiz kalacağı kaygısı ile kız çocukları adına eşlerine teşvik bekçiliği uygulamalarının sebep olduğu düşünülebilir (İnci & Deniz, 2015).

Anne Bekçiliği alt boyut ve toplam puanının evde yaşayan başka birinin varlığı durumuna göre değişip değişmediğine bakıldığında sadece toplam anne bekçiliği evde aile dışında kimsenin yaşamadığı evler lehine anlamlı farklılaşmaktadır. Ayrıca bütün alt boyut ve toplam puanda evde aile dışında başka yaşayan kimsenin olmadığı ailelerde

ortalama puanlar daha yüksektir. Bu durum aile dışında farklı bireylerin birlikte yaşadığı ortamlarda çocuğun bakımının paylaşılarak yapılmasından kaynaklanabilir. Çekirdek ailelerde ise anne çocuğun bakımında çok daha fazla sorumluk aldığı için çocuğu çok sahiplenerek daha katı bir bekçilik uygulayabilmektedir (Dönmez, 2019).

5.3. Baba Katılımı Puanları ile Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki

Baba katılımı ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyetine göre değişip değişmediğine göre bakıldığında Keyfi Meşguliyet ve Temel Bakım alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Babaların keyfi meşguliyet alt boyutunda kız çocuklara daha fazla keyfi meşguliyet alanında katılım sağladıkları görülürken temel bakımda ise babaların erkek çocuklara daha fazla temel bakım sağladıkları görülmektedir. Bu yönüyle araştırma literatürle uyuşmaktadır. Araştırmalar babaların oğullarına daha yüksek baba katılımı sağladığını göstermektedir (Doherty, Kouneski & Erickson, 1998), (Lundberg, 2005). Özellikle ataerkil toplumlarda babalar erkek çocuklarının yetiştirilmesinde kendilerini sorumlu görebilmektedirler.

Baba katılımı ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının anne ve babanın çalışma durumuna göre değişip değişmediğine göre bakıldığında anne çalışma durumuna göre baba katılımı toplam puanı ve alt boyutlar arasında anlamlı farklılık yoktur. Ancak çalışan anneler için ortalama daha yüksektir. Baba çalışma durumuna göre bakıldığında ise toplam baba katılımı ve keyfi meşguliyet alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık vardır. Çalışan babalar daha fazla baba katılımı sergilemektedirler. Diğer alt boyutlarda da çalışan babaların ortalama puanları yüksektir. Bu bulgunun aksine çalışmayan babaların çocuklarına daha fazla zaman ayırarak daha fazla katılım sağladığı sonucuna ulaşan araştırmalar vardır (Ural, Akduman & Sarıbaş, 2020).

Baba katılımı ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının baba yaşına göre değişip değişmediğine bakıldığında toplam baba katılımı, keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık alt boyutu puanları anlamlı olarak farklılaşmakta ve en fazla ortalama puana sahip babalar 26-30 yaş aralığındaki babalardır. Temel bakım alt boyutunda ise anlamlı farklılık olmamakla birlikte en yüksek ortalamaya sahip babalar 31-35 yaş aralığındaki babalardır. Bu konuda farklı bulgular vardır. Araştırma sonuçları ile paralel genç babaların daha fazla baba katılımı sağladığı yaş ortalaması yükseldikçe babaların daha geleneksel bir yapıya sahip olarak daha az katılım sağladıkları (Ünlü, 2010), bunun tam aksine baba yaşı

arttıkça baba olma isteği ve babalıktan alınan doyumun daha fazla olduğu düşüncesi ile baba katılımının arttığını belirten çalışmalar vardır (Kulik & Sadeh. 2015).

5.4. Öz Düzenleme Becerisi, Anne Bekçiliği ve Baba Katılımı Puanları Arasındaki İlişki

Araştırmada 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerisi ile anne bekçiliği ve baba katılımı arasındaki ilişkiye ayrıca anne bekçiliği ve baba katılımı arasındaki ilişki durumuna bakılmıştır. Öz düzenleme becerisi kendi alt boyutları ile pozitif yönde ve anlamlı ilişki içerisindedir. Özellikle de öz düzenleme becerisi dikkat alt boyutu ile en yüksek düzey ilişkiye sahiptir. Yani çocuğun dikkat alt boyutundan aldığı puan ne kadar yüksekse toplam öz düzenleme puanı da o kadar yüksektir.

Öz düzenleme becerisinin anne bekçiliği ile olan ilişkisine bakıldığında anne bekçiliğinin engel boyutu ile öz düzenlemenin negatif yönde teşvik boyutu ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Olumlu olarak algıladığımız anne bekçilik türü olan teşvik edici anne bekçiliği arttıkça çocukların öz düzenleme becerisi de artmaktadır. Ayrıca bu ilişki yönü ve anlamlılık düzeyi olarak öz düzenleme becerisinin alt boyutlarında aynı şekilde görülmektedir. Bu durumu anne bekçiliğinin teşvik edici yönü ile baba katılımı arttırdığı, baba katılımının da çocukların öz düzenlemesini yükselttiği şeklinde yorumlayabiliriz.

Öz düzenleme becerisinin baba katılımı ile olan ilişkisine bakıldığında ise öncelikle baba katılımı puanlarında kendi içerisinde anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Baba katılımını en çok temsil eden boyut keyfi meşguliyet boyutudur. Keyfi meşguliyet boyutu puanları arttıkça baba katılımı da o kadar artmaktadır. Öz düzenleme ve baba katılımı pozitif ve anlamlı olarak ilişkilidir. Yani baba katılımı arttıkça çocuklarda öz düzenleme puanları da artmaktadır. Babalar çocukları ile yakın vakit geçirerek, onları uygun seçeneklere yönlendirerek, onlara değer verdiklerini hissettirerek öz saygı ve öz düzenlemelerini desteklemektedirler (Tutkun, 2017). Alt boyutlara bakıldığında ise bu pozitif ilişki devam eder. Sadece öz düzenleme kontrol davranış boyutu ile baba katılımının alt boyutu olan ilgi ve yakınlık arasındaki ilişki anlamlı değildir.

Araştırmada öz düzenlemeye baba katılımı ile anne bekçiliğinin etkisi araştırılırken acaba bu iki değişkenin birbiri ile ilişkili olup olmadığı düşüncesinden hareketle ayrıca baba katılımı ve anne bekçiliği arasındaki ilişkiye de bakılmıştır. Anne bekçiliği alt boyutlarından engel ve kontrol boyutları son boyut olan teşvik boyutu ile negatif ilişkilidir. Bu son boyutu olumlu bir bekçilik olarak ifade edebiliriz. Bu olumlu

bekçilik boyutu baba katılımı toplam puanları ve alt boyut puanları ile pozitif ilişkilidir. En fazla ilgi ve yakınlık alt boyutu ile ilişkili iken en az temel bakım boyutu ile ilişkilidir. Yani çoğu baba; annenin teşvik edici bekçiliği olmasa da çocuklarına temel bakım sağlamaktadırlar. Annenin engel ve kontrol tarzı bekçilik davranışı ise baba katılımını negatif yönde etkilemektedir. Araştırma bu yönü ile literatürle benzerlik göstermektedir. Anne ne kadar fazla olumsuz bekçilik yaparsa baba katılımı o kadar azalmaktadır (Szabo ve diğerleri, 2011).

Anne Bekçiliği ve Baba Katılımının Çocukların Öz Düzenleme Becerisini Yordama durumuna bakıldığında ikisi birlikte öz düzenleme becerisini anlamlı olarak yordamaktadır. Alt boyutlardan en çok dikkat alt boyutu anne bekçiliği ve baba katılımı tarafından yordanmaktadır. En çok yordayanlar ise anne bekçiliği teşvik, kontrol ve baba katılımı alt boyutlarından keyfi meşguliyet alt boyutudur. Yani annenin kontrol edici ve teşvik edici anne bekçiliği arttıkça, babanın keyfi meşguliyet puanları arttıkça çocuğunun öz düzenleme becerisi dikkat alt boyutu puanları artmaktadır. Kontrol davranış alt boyutu ise toplam anne bekçilik puanları ve Baba Katılımı Keyfi Meşguliyet alt boyutları tarafından yordanmaktadır. Kontrol Duygu alt boyutu teşvik ve Keyfi meşguliyet alt boyutları tarafından yordanırken son olarak Çalışma Belleği ise Anne Bekçiliği teşvik boyutu tarafından yordanmaktadır. Sonuç olarak tüm boyutlarda teşvik edici anne bekçiliği arttıkça baba katılımının artacağı ve bu durumun çocukların öz düzenleme becerilerini yükselteceği tahmin edilmektedir. Belki de anne bekçiliği baba katılımını değil ama düşük baba katılımı beraberinde anne bekçiliğini getirebilir. Yani ilişkinin neden ve sonucu değişebilir. Ayrıca annenin beklediği ve algıladığı baba katılımı da farklı olabilir. Anne babanın ev işlerine dahil olmasını baba katılımı olarak algılayabilirken baba tarafından ise katılım çocuğun sorumluluklarına ortak olmak şeklinde yorumlanabilir (Allen & Hawkins, 1999).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne bekçiliği ve baba katılımı arasındaki ilişki incelenerek çocukların öz düzenleme becerisinin anne bekçiliğinden ve baba katılımından etkilenip etkilenmediği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Ayrıca öz düzenleme, anne bekçiliği ve baba katılımın demografik değişkenlerden etkilenme durumlarına da bakılmıştır. Sonuç olarak; anne bekçiliği ve baba katılımının birlikte çocukların öz düzenleme becerisinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu; baba katılımının anne bekçiliğinden etkilendiği; baba katılımının çocuklarda öz düzenleme becerisi ile ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çocukların öz düzenleme becerileri ölçülürken onlarla en çok vakit geçiren anneler tercih edilerek çocuğun öz düzenleme becerisine yönelik ölçek yanıtları annelerden toplanmıştır. Anne bekçiliği ölçeği ise maruz kalanın daha güvenilir bilgiler vereceği düşüncesinden hareketle babalar tarafından yanıtlanmıştır. Baba katılım ölçeği ise babanın çocukla olan ilişkisine yönelik sorular sorduğu için ölçekler babalar tarafından doldurulmuştur.

Baba katılımını ölçerken sadece bir ölçek ile veri toplamak yerine daha çok araştırmacı ile yarı yapılandırılmış bir form aracılığı ile farklı zamanlarda gözlemler yaparak birinci elden veriler toplamak daha güvenilir sonuçlar sunacaktır. Eğer gözlem yapma fırsatı bulunamazsa da evde yaşayan anne ya da baba dışında birinden tarafsız olduğu düşünülerek ölçeği doldurması istenilebilir. Ayrıca araştırmada anne bekçiliğine babalar maruz kaldığı için veriler babalardan toplanmıştır. Anne bekçiliği verileri annelerden de toplanarak arada fark olup olmadığına, yapılan ve algılanan anne bekçiliği arasındaki farka bakılabilir.

Araştırma ilişkisel tarama yönetimi ile yürütülmüştür. Ancak anne bekçilik değişkeni daha çok düzenleyici olarak algılanmaktadır. Bu sebeple yapısal eşitlik modeli kullanılarak araştırma tekrar edilebilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir. Ayrıca araştırmada kısa sürede çok veri toplanılmıştır. Ancak daha az katılımcı ile kesitsel bir araştırma yürütülerek anne, baba ve çocuk ilişkisine bakılabilir.

Annenin kişilik özellikleri incelenerek özellikle annenin benlik algısına bakılarak anne bekçiliği arasında bir ilişki olup olmadığına bakılabilir. Ayrıca annelerin anne bekçiliğini neden yaptıkları ve hangi durumlarda daha çok sergiledikleri belirlenmeye

çalışarak olumsuz anne bekçiliği türlerine ilişkin müdahale programları oluşturulabilir. Anne bekçiliği bir etkileyen ve etkilenen olan iki uçlu bir yapıda olduğu için babaların kişilik özelliklerinin anne bekçiliğine maruz kalma durumları ile ilişkili olup olmadığına bakılabilir.

Ölçeklerin toplu olarak ailelere gönderilmesi yerine önce annenin dolduracağı ölçek gönderilip, kısa süre sonra ayrıca babaların dolduracağı ölçekleri göndermek daha uygun olabilir.

Alan yazında son dönemlerde görmeye başladığımız anne bekçiliği ile ilgili araştırmaların artması bu kavramı daha iyi tanımamız, babanın çocuğun yaşamındaki eşsiz değerinin nelerden etkilendiğini bilmek adına sosyal bilimcilere yardımcı olacaktır. Çocuğun kendini kontrol etmesi ile başlayan öz düzenleme becerisi daha sonrasında öz düzenleme becerisine sahip gençler, yetişkinler ve toplumlar oluşturacaktır. Bu sebeple bu beceriye etki eden değişkenleri bilmek ve bunlara ilişkin önleyici ya da müdahale edilerek iyileştirici programlar hazırlamak alana fayda sağlayacaktır. Ayrıca kendini kontrol etmek diye nitelendirdiğimiz öz düzenleme becerisi bakıldığında başkasını kontrol etmek diye nitelendirebileceğimiz anne bekçiliğin belki de temelidir. Bu sebeple özellikle kontrol edici ve engelleyici bekçilik davranışında bulunan annelerin kendi çocukluk yaşantıları dinlenerek farklı bir araştırma ile kendi öz düzenleme becerilerinin çocuklarını öz düzenleme becerisine etkisi ve şu anki bekçilik davranışı ile ilişkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

Allen, S. M. & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 199-212.

Akcan, M.N. (2021). 4-6 yaş çocuklarda öz-düzenleme becerileri. Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Aktaş, G.A.(2017). Baba katılımı ve çocuk uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Annelik bekçiliği ve evlilik uyumunun etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Aktaş, G. A., & Aydın, A. (2020). Anne bekçiliği ölçeği anne formunun Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turk Psikoloji Yazilari,* 23(45), 63-77.

Altenburger, LE, Schoppe-Sullivan, SJ & Kamp Dush, CM (2018) Associations Between Maternal Gatekeeping and Fathers' Parenting Quality. *J Child Fam Stud 27,* 2678-2689

Aral, N. ve Baran, G. 2011. *Çocuk Gelişimi.* Ankara: Ya-Pa Yayınları.

Aslan, K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi,* 1(2).

Aytaç, F.K. (2018).The relationship between maternal gatekeeping and parental warmth through the mediating role of tradinitional motherhood. / Anne bekçiliği ve ebeveyn sıcaklığı arasındaki ilişkide geleneksel anneliğin aracı rolü. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Ankara.

Blair, C., & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Child development,* 78(2), 647-663.

Bodrova, E., & Leong, D. J. (2008). Developing self-regulation in kindergarten. Young children, 63(2), 56-58.

Boekaerts, M., Zeidner, M., & Pintrich, P. R. (Eds.). (1999). *Handbook of self-regulation.* Elsevier.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Yayınevi.

Çağdas, A., & Seçer, Z. (2006). *Anne-Baba Eğitimi* (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Calkins, S. D., & Fox, N. A. (2002). Self-regulatory processes in early personality development: A multilevel approach to the study of childhood social withdrawal and aggression. Development and psychopathology, 14(3), 477-498.

Clarke-Stewart, KA (1978). Ve baba üç yapar: Babanın anne ve küçük çocuk üzerindeki etkisi. *Çocuk gelişimi,* 466-478.

Çoban, İ. (2017) The effect of maternal gatekeeping on shared past conversations through father involvement. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Denham, S. A., Warren-Khot, H.K., Bassett, H.H., Wyatt, T. ve Perna, A. (2012). Factor structure of self-regulation in preschoolers: Testing models of a fieldbased assessment for predicting early school readiness, *Journal of Experimental Child Psychology* 111, 386–404.

Doherty, WJ, Kouneski, EF ve Erickson, MF (1998). Sorumlu babalık: Genel bakış ve kavramsal çerçeve. *Evlilik ve Aile Dergisi,* 277-292.

Dönmez, Ö. (2019). Babasavar Annelik Ölçeği'nin geliştirilmesi ve okul öncesi çağda çocuğu olan anne-babaların etkileşim davranışlarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Durmuş, E. M. İ. N. E., Sumbas, E. Z. G. İ., HAYLI, R. G., & Çok, R. Çocukluktan Yetişkinliğe Baba Kavramı.

Erol, A. ve İvrendi, A . (2018). 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi (Anne Formu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 44, 178-195.

Fagan, J. ve Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues,* 24(8), 1020-1043.

Frascarolo, F., Feinberg, M., Sznitman, G. ve Favez, N. (2016). Babalara yönelik profesyonel bekçilik: Aile ve çocuk gelişimi üzerinde güçlü bir etki. *Bebek Ruh Sağlığında Perspektifler,* 26 (2), 4-7.

Gaunt, R. (2008). Maternal gatekeeping: Antecedents and consequences. *Journal of family issues,* 29(3), 373-395.

Gözde, Ural, Akduman, Gg, & Saribaş, M. Ş. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarinin Öz Düzenleme Becerilerinin Bazi Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi ,* (83), 323-342.

Hofmann, W., Schmeichel, B. J., & Baddeley, A. D. (2012). Executive functions and self-regulation. *Trends in cognitive sciences,* 16(3), 174-180.

İnci, M. A., & Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).

Karabulut, H., & Şendil, G. (2017). Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin (Abö) Türkçe'ye Uyarlanmasi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 1*6(61), 686-699.

Karadayı, F. (2001). Gençlerin Babalık Rolüne ilişkin Tutumları Kendi Babalarının Davranışı Ve Sosyo Demografik Faktörlerle ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8(8).

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (25. Basım).Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık

Kochanska, G., Coy, KC & Murray, KT (2001). Yaşamın ilk dört yılında öz düzenlemenin gelişimi. *Child Development* , 72 (4), 1091–1111.

Kochanska, G., & Aksan, N. (2006). Children's conscience and self-regulation. *Journal of personality*, *74*(6), 1587-1618.

Koçak, A. A. (2004). Baba Destek Programı Değerlendirme Raporu. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayını.

Kopp, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology*, *18*(2), 199.

Kulik, L., & Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: Environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies*, 19(3), 263-277.

Kulik, L. ve Sadeh, I. (2015). Babaların çocuk bakımına katılımını açıklamak: ekolojik bir yaklaşım. *Toplum, İş ve Aile,* 18 (1), 19-40.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi [The changing role of fathers and its impact on child development]. T*ürk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-89.

Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement: An overview. *Marriage & family review*, 29(2-3), 23-42.

Liat Kulik & Hani Tsoref (2010) The entrance to the maternal garden: environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping, *Journal of Gender Studies,* 19:3, 263-277

Lundberg, S. (2005). Oğullar, kızlar ve ebeveyn davranışları. *Oxford Review of Economic Policy*, 21 (3), 340-356.

Mangır, M., & Aktaş, Y. (1992). *Baba-Çocuk İlişkisi. Yaşadıkça Eğitim Dergisi, 21, 5-7.*

McBride, B. A., Brown, G. L., Bost, K. K., Shin, N., Vaughn, B., & Korth, B. (2005). Paternal identity, maternal gatekeeping, and father involvement. *Family relations*, 54(3), 360-372.

McCabe, LA, Cunnington, M. ve Brooks-Gunn, J. (2004). Küçük çocuklarda öz düzenlemenin gelişimi: Bireysel özellikler ve çevresel bağlamlar.

McClelland, MM, John Geldhof, G., Cameron, CE ve Wanless, SB (2015). Gelişim ve Özdenetim. Handbook of Child Psychology and Developmental Science'da, RM Lerner (Ed.).

McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2012). Self-regulation in early childhood: Improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child development perspectives*, *6*(2), 136-142.

McWayne, C., Campos, R. (2010). Erken Çocukluk Eğitiminde Baba Katılımı. İçinde: Clauss-Ehlers, CS (eds) Kültürler Arası Okul Psikolojisi Ansiklopedisi. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-0-387

Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.

Pekel Uludağlı, N. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları,* 20(39), 71.

Puhlman, D. J., & Pasley, K. (2013). Rethinking maternal gatekeeping. *Journal of family theory & review*, 5(3), 176-193.

Puhlman, D. J., & Pasley, K. (2017). The maternal gatekeeping scale: Constructing a measure. *Family Relations*, 66(5), 824-838.

Raffaelli, M., Crockett, L. S., & Shen, Y. L. (2005). Developmental stability and change in self-rugulation from childhood to adolescence. *The journal of gentic psychology*, 166(1), 54-75.

Saraç, S., Abanoz, T., & Ogelman, H. G. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi,* 2(3), 1-11.

Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta paediatrica*, 97(2), 153-158.

Sary, M. P., & Turnip, S. S. (2015). Attitude difference between fathers and mothers toward fathers involvement in child rearing activities among couples with 0-12

months old babies. Community based study in a primary health care setting. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 190, 92-96.

Schoppe-Sullivan, S. J., Brown, G. L., Cannon, E. A., Mangelsdorf, S. C., & Sokolowski, M. S. (2008). Maternal gatekeeping, coparenting quality, and fathering behavior in families with infants. *Journal of family psychology,* 22(3), 389.

Senécal, C. (1995). Self-Regulation and. The journal of social psychology, 135(5), 607-619.

Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba Katılım Ölçeği'nin (BAKÖ) Geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 13 (49), 104-123.

Szabó, N., Dubas, JS, Karreman, A., van Tuijl, C., Deković, M., & van Aken, MA (2011). İnsan iki ebeveynli bakımını anlamak: partner varlığı önemli mi? *Erken Çocuk Gelişimi ve Bakımı,* 181 (5), 639-647.

Taşkın, N. (2011). Çocukların gelişiminde katkıları unutulanlar: *Babalar. Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl, 7, 43-47.

Tezel Şahin, F., & Cevher, F. N. (2007). *Türk Toplumunda Aile-Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakiş.*

Toote, M. R. (2019). Career Transition: From Working Mother to Child's First Teacher (Doctoral dissertation, Capella University).

Tozduman Yaralı, K. & Güngör Aytar, F. A. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranışlarının Öz Düzenleme Becerileri Yönünden İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 13 (3) , 856-870. DOI: 10.17860/mersinefd.291209

Tu, Y. C., Chang, J. C., & Kao, T. F. (2014). A study on the relationships between maternal gatekeeping and paternal involvement in Taiwan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 122, 319-328.

Tutkun, C. (2017). Fark Yaratan Babalar Eğitim Programının (FAYAB) babaların çocuklarıyla ilişkilerine, tutumlarına ve baba katılımına etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Trinder, L. (2008). Maternal gate closing and gate opening in postdivorce families. *Journal of family issues,* 29(10), 1298-1324.

Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları,* 20(39), 70-92.

Ural. G, Akduman, G.G.& Sarıbaş, M. Ş. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi,* (83), 323-342.

Ünlü, Ş. (2010). Being fathered and being a father: Examination of the general pattern of Turkish fathers' and their own fathers' involvement level for children between the ages of 0-8 (Master's thesis, Middle East Technical University).

Üredi, I., & Erden, M. (2009). Öz-Düzenleme Stratejileri Ve Motivasyonel İnançlarinin Yordayicisi Olarak Algilanan Anne Baba Tutumlari. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 7(4), 781-811.

Van Egeren, L. A., & Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development,* 11(3), 165-178.

Vohs, K. D., & Baumeister, R. F. (2004). Understanding self-regulation. *Handbook of self-regulation,* 19.

Seevers, R. L., & Jones-Blank, M. (2008). Exploring the Effects of Social Skills Training on Social Skill Development on Student Behavior. *Online Submission,* 19(1).

Yaralı, K. T., & Aytar, F. A. G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının öz düzenleme becerileri yönünden incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 856-870.

Yaşar, B. (2013). *Kızları Kız Gibi Erkekleri Erkek Gibi Yetiştirmek*. (1.Baskı). İstanbul: Zafer Yayınları

Wang, X., Yu, Y., Zhu, R., & Ji, Z. (2019). Linking maternal gatekeepingto child outcomes in dual-earner families in China: the mediating role of father involvement. *Early Child Development and Care,* 1-11.

Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. Mediterranean Journal of Humanities,3(2), 297-32

EKLER

EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Sayın katılımcı, "5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri ile anne bekçiliği ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi" konulu araştırmayı yürütmekteyim. Bu araştırma kapsamında aileyi demografik açıdan tanımak amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Bu formda ailenize en uygun seçenek hangisi ile onu işaretleyiniz. Katılımınız için teşekkür ederim.

Gamze CİNGÖZ
Çukurova Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Anne Eğitim Durumu

Okur yazar değil ( )
Okuryazar ( )
İlkokul ( )
Lise ( )
üzeri
Üniversite ( )
Yüksek Lisans ( )
Doktora ( )

Annenin Yaşı

( )20-25
( ) 26-30
( ) 31-35
( ) 36-40
( )41 ve

Baba Eğitim Durumu

Okuryazar değil ( )
Okuryazar ( )
İlkokul ( )
Lise ( )
üzeri
Üniversite ( )
Yüksek Lisans ( )
Doktora ( )

Babanın Yaşı

( )20-25
( ) 26-30
( ) 31-35
( ) 36-40
( )41 ve

Annenin çalışma durumu ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor

Anne mesleği: …….

Babanın çalışma durumu ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor

Baba mesleği: ……..

Anne babanın birlikte yaşama durumu ( ) Birlikte ( ) Ayrı

Ailenizin toplam aylık geliri

( ) 0-1500 ( ) 1501-3000 ( ) 3001-4500 ( ) 4500-6000 TL ( ) 6001 TL ve üstü

Çocuğun Cinsiyeti: ( ) Kız ( ) Erkek

Çocuğun Yaşı: ( ) 5 ( ) 6

Çocuğun Kardeş Sayısı: ( ) Yok ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ve daha fazla

Çocuğun Okulöncesi kurumuna gitme durumu ( ) Gidiyor ( ) Gitmiyor

Okulöncesi kurumuna başlamadan önce çocuğa bakım veren kişi ( ) Anne ( ) Baba ( ) Anneanne, babaanne/ yakın akraba ( ) Bakıcı

Evde anne, baba ve çocuk dışında yaşayan bir yetişkin var mı? Belirtiniz. ( )